

TNO-rapport

Polarisavenue 151
Postbus 718
2130 AS Hoofddorp

www.arbeid.tno.nl

10271/14345.bos

**Geweld tegen ambtenaren: opvang van
slachtoffers en schadeafhandeling in vier
politiekorpsen**

T 023 554 93 93
F 023 554 93 94

Datum	30 september 2003
Auteurs	S.N.J. van den Bossche J.F. Ybema

Alle rechten voorbehouden. Niets uit dit rapport mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van TNO.

Indien dit rapport in opdracht werd uitgebracht, wordt voor de rechten en verplichtingen van opdrachtgever en opdrachtnemer verwezen naar de Algemene Voorwaarden voor Onderzoeks- opdrachten aan TNO, dan wel de betreffende terzake tussen partijen gesloten overeenkomst. Het ter inzage geven van het TNO-rapport aan direct belanghebbenden is toegestaan.

Inhoudsopgave

1	Samenvatting.....	5
2	Inleiding.....	7
2.1	Achtergrond	7
2.2	Het huidige onderzoek	8
2.3	Onderzoeksvragen	8
2.4	Opbouw van dit rapport	8
3	Eerder onderzoek naar geweld tegen politieambtenaren.....	9
4	Methode	11
4.1	Interviews met de politieambtenaren	11
4.2	Interviews met de schade-experts	12
4.3	Wijze van rapportage	13
5	Resultaten	15
5.1	Interviews met de politieambtenaren	15
5.1.1	Directe opvang.....	15
5.1.2	Bekendheid met het geweldsprotocol	16
5.1.3	Aangifte doen.....	16
5.1.4	Impact van het geweld	17
5.1.5	Nazorg.....	18
5.1.6	Strafrechtelijk afhandeling.....	18
5.1.7	Civielrechtelijk afhandeling.....	19
5.1.8	Verbeterpunten	20
5.2	Interviews met de schade-experts	21
5.2.1	Noord- en Oost-Gelderland	21
5.2.2	Rotterdam-Rijnmond	24
5.2.3	Midden- en West-Brabant.....	26
5.2.4	Limburg-Noord.....	27
6	Conclusies	29
6.1	Op welke wijze worden politieambtenaren opgevangen na een geweldsincident?.....	29
6.2	Wat zijn overwegingen om aangifte te doen van het incident?	29
6.3	Hoe beïnvloedt het incident het functioneren van de politieambtenaar?	30
6.4	Hoe wordt de aangifte in het korps afgehandeld?.....	30
6.5	Op welke wijze wordt de schade voor de politieambtenaar afgehandeld?	30
6.6	Mogelijke verbeteringen van de afhandeling van geweldsincidenten	31
6.7	Vragen voor toekomstig onderzoek	32
	Literatuur	33
	Bijlage: Beschrijving van de geweldsincidenten.....	35

1 Samenvatting

TNO heeft in opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en het Ministerie van Justitie onderzoek uitgevoerd naar de afhandeling van geweld tegen politieambtenaren. Dit onderzoek bestaat uit twee delen, te weten: een dossierstudie en interviews met sleutelinformanten. In dit rapport wordt verslag gedaan van het interviewgedeelte van het onderzoek. Het doel van dit deelonderzoek is om te verkrijgen in 1) de wijze waarop politieambtenaren die slachtoffer zijn geworden van geweld worden opgevangen door een politiekorps en 2) de wijze waarop door hen geleden schade wordt afgehandeld.

Om dit doel te kunnen bereiken zijn in vier regionale politiekorpsen diepte-interviews gehouden met in totaal tien politieambtenaren die slachtoffer zijn geworden van een geweldsincident, variërend van belediging en bedreiging tot poging doodslag. Naast de politieambtenaren zijn ook de ‘schade-experts’ (juridisch medewerkers) van de vier korpsen geïnterviewd. Het huidige onderzoek is een eerste, kwalitatieve verkenning naar de wijze waarop politiekorpsen geweldsincidenten afhandelen. Het levert derhalve geen representatief beeld op van de situatie in de totale politieorganisatie.

De onderzochte geweldsincidenten leidden onder meer tot langdurige lichamelijke klachten en beperkingen, alsmede tijdelijke psychische problemen. De impact op het professioneel functioneren was volgens de respondenten echter beperkt.

Uit het onderzoek blijkt dat men tevreden is over de directe opvang door het korps. De nazorg door de leidinggevende(n) blijkt in diverse gevallen echter voor verbetering vatbaar. Zo misten sommige respondenten de ondersteuning door de leidinggevende(n) bij het doorlopen van het juridische natraject.

De geïnterviewden geven aan dat het de afgelopen jaren meer vanzelfsprekend is geworden om aangifte te doen naar aanleiding van een confrontatie met geweld en men ervaart het geweldsprotocol hierbij als belangrijke steun in de rug. De criteria rond het doen van aangifte blijken echter niet altijd helder en lijken te variëren per leidinggevende en per team.

De procedure van schadeafhandeling is complex. Er treedt soms vertraging bij het aanleveren van cases aan de afdeling Juridische Zaken door onduidelijkheden over verantwoordelijkheden en exacte taakverdeling. De leidinggevende informeert de betrokkenen niet altijd adequaat over de te volgen procedure.

Om een schadevergoeding te claimen bij de dader wordt in het merendeel van de gevallen gevoegd in het strafproces. Men is over het algemeen tevreden over de wijze waarop de schadeafhandeling door de afdeling Juridische Zaken plaatsvindt en beschouwt de bemiddeling door Juridische Zaken als ondersteunend.

Mogelijke verbeteringen in de afhandeling van geweldsincidenten hebben met name betrekking op de ondersteuning en informatieverstrekking door de leidinggevende. Ook de beschrijving van de te volgen procedures is en de informatievoorziening ten aanzien van de precieze taakverdeling is voor verbetering vatbaar. Het lijkt zinvol een duidelijk stappenplan op te nemen in het geweldsprotocol, indien dat nog ontbreekt. De criteria met betrekking tot het al dan niet doen van aangifte dienen helder te zijn en consequent te worden doorgevoerd. Gezien de soms lange doorlooptijden van schadeafhandeling valt het tenslotte aan te bevelen dat korpsen de eventuele civiele vorderingen overnemen en de toegekende schadevergoeding uitkeren aan de betreffende politieambtenaren.

2 Inleiding

2.1 Achtergrond

Politieambtenaren hebben in hun werk geregeld te maken met agressie en geweld van burgers onderling. In sommige gevallen richt dit geweld zich ook op de politieambtenaren zelf. Zo kan een twist tussen burens ontaarden in agressie tegen de politieambtenaar die in de ruzie tracht te bemiddelen. Een dronken wildplasser kan een kopstoot uitdelen aan de politieambtenaar die hem hierop aanspreekt. Een automobilist kan inrijden op de politieambtenaar die hem wil aanhouden na een verkeersovertreding.

In maart 2001 is door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), mede namens zijn collega van Justitie, het onderzoeksrapport "Geweld tegen werknemers in de (semi-) openbare ruimte" aan de Tweede Kamer aangeboden. De onderzoekers concluderen dat het geweld tegen werknemers in de (semi-) openbare ruimte zeer aanzienlijk is. Dit geldt voor zowel verbale als fysieke vormen van geweld (Middelhoven & Driessen, 2001).

Naar aanleiding van dit onderzoeksrapport is geconcludeerd dat de omvang van geweld op het werk en de kans om als werknemer met geweld (verbaal dan wel fysiek) geconfronteerd te worden, groot is. Het kabinet heeft hierin het officiële standpunt ingenomen dat geweld tegen werknemers onaanvaardbaar is en neemt een aantal belangrijke maatregelen om geweld tegen werknemers tegen te gaan. Zo hebben de politiekorpsen in samenspraak met het Ministerie van BZK richtlijnen voor geweld tegen de politie ontwikkeld. Belangrijke instrumenten daarbij zijn het communicatieplan 'tolerantiegrenzen' en reeds ontwikkelde 'geweldsprotocollen' waarover ieder politiekorps inmiddels beschikt. Daarnaast zijn twee onderzoeken naar de aanpak en afhandeling van geweldsincidenten in gang zijn gezet. Het eerste onderzoek betreft een onderzoek door het OM bij vier parketten naar de bestrafing van geweld tegen ambtenaren in vergelijking met de bestrafing van geweld tegen burgers. Dit OM-onderzoek is inmiddels afgerond en aan de kamer aangeboden (Ministerie van Justitie, 7 oktober 2002).

Het huidige rapport is een onderdeel van het tweede onderzoek. Dit betreft een onderzoek door TNO naar de aanpak en afhandeling van geweldsdelicten door de politie in de vier regio's die overeenkomen met de bovengenoemde vier parketten. Het onderzoek combineert dossieronderzoek met diepte-interviews met sleutelinformanten. De drie hoofddoelen van het onderzoek zijn:

1. Inzicht verkrijgen in het aantal en soort aangiften over geweld tegen ambtenaren en de afhandeling van geweldsdelicten in het korps, voor zover dit wordt geregistreerd in dossiers en/of elektronische systemen.
2. Inzicht verkrijgen in de doorlooptijd van zaken waarbij een ambtenaar het slachtoffer is.
3. Inzicht verkrijgen in de opvang van politieambtenaren die aangifte doen van geweld alsmede de afhandeling van door hen geleden schade.

De eerste twee doelen worden middels het dossieronderzoek beantwoord (Griffioen-Young, 2003) en het derde doel met behulp van de diepte-interviews. Dit rapport betreft een verslag van het interviewgedeelte van het onderzoek bij de politie en is dus

uitsluitend gericht op het derde doel: het verkrijgen van inzicht in de opvang van politieambtenaren die slachtoffer zijn geworden van geweld en de afhandeling van door hen geleden schade.

2.2 Het huidige onderzoek

Het huidige onderzoek is een verkennend onderzoek, waarin we middels interviews nagaan hoe politieambtenaren die slachtoffer zijn geworden van een geweldsincident de opvang door het korps hebben ervaren. Hierbij trachten we inzicht te verkrijgen in de gevolgen van het geweldsincident voor de psychische en lichamelijke gezondheid van de betrokken ambtenaar en in de wijze waarop collega's, leidinggevenden en anderen in het korps de ambtenaar ondersteunen. We vragen daarbij naar de directe opvang na het geweldsincident, de afhandeling van dit incident door het korps, het oordeel van de ambtenaar over de opsporing en berechting van de dader, de wijze waarop schadevergoeding plaatsvindt en overwegingen om schade te verhalen op de dader.

Om meer inzicht te krijgen in de juridische stappen die zijn gedaan om schade te verhalen op de dader, interviewen we bovendien in de betrokken korpsen een juridisch medewerker ('schade-expert') die belast is met de afhandeling van schade door het korps.

2.3 Onderzoeksvragen

Het doel van dit onderzoek is om na te gaan hoe de opvang van politieambtenaren na een geweldsincident verloopt en op welke wijze de door hen geleden schade wordt afgehandeld. Het onderzoek leidt tot enkele aanbevelingen om de opvang van medewerkers en de afhandeling van schade te verbeteren.

De onderzoeksvragen die in dit onderzoek aan bod komen zijn de volgende:

1. Op welke wijze worden politieambtenaren opgevangen na een geweldsincident?
2. Wat zijn hun overwegingen om aangifte te doen van het incident?
3. Hoe beïnvloedt het incident het functioneren van de politieambtenaar?
4. Hoe wordt de aangifte in het korps afgehandeld?
5. Op welke wijze wordt de schade voor de politieambtenaar afgehandeld?
6. Welke mogelijkheden voor verbeteringen van de afhandeling van geweldsincidenten zien de betrokken politieambtenaren?

2.4 Opbouw van dit rapport

In dit rapport geven we in hoofdstuk 3 een beknopt overzicht van de reeds beschikbare kennis over geweld tegen politieambtenaren. In hoofdstuk 4 behandelen we de methode van onderzoek. Hoofdstuk 5 betreft de resultaten van het onderzoek, waarin we onderscheid maken tussen de bevindingen uit de interviews met de politieambtenaren die slachtoffer zijn geweest van een geweldsincident en hiervan aangifte hebben gedaan en de bevindingen uit de interviews met schade-experts van de betreffende politiekorpsen. Hoofdstuk 6 bevat de conclusies uit dit onderzoek en geeft aanbevelingen voor verbetering van de opvang van politieambtenaren in het korps na een geweldsincident en voor de afhandeling van schade.

3 Eerder onderzoek naar geweld tegen politieambtenaren

Middelhoven en Driessen (2001) beschrijven een grootschalig onderzoek in opdracht van de Ministeries van Binnenlandse Zaken en Justitie naar geweld tegen diverse groepen werknemers in de (semi) openbare ruimte. Het betreft een onderzoek onder politieambtenaren, penitentiaire inrichtingswerkers (PIW-ers), treinconducteurs, medewerkers van de sociale dienst, huisartsen, ziekenhuismedewerkers, verkoopmedewerkers en taxichauffeurs. Middelhoven en Driessen onderscheiden verbaal geweld, serieuze bedreigingen en fysiek geweld. Uit het onderzoek blijkt dat vooral treinconducteurs en politieagenten veel blootstaan aan geweld. Meer dan 90% van de politieambtenaren zijn in de 12 maanden voorafgaand aan het onderzoek¹ slachtoffer geweest van verbaal geweld en meer dan 50% zijn slachtoffer geweest van serieuze bedreigingen en van fysiek geweld. Dit geeft dus aan dat de kans om als politieambtenaar met geweld te worden geconfronteerd aanzienlijk is. Middelhoven en Driessen concluderen echter dat er geen aanwijzingen zijn dat de kans om als politieambtenaar slachtoffer te worden van geweld in de afgelopen jaren groter is geworden.

Een van de manieren om als slachtoffer het geweld te hanteren, is toegeven aan de dader: bijvoorbeeld geen bekeuring geven bij een verkeersovertreding. Uit het onderzoek van Middelhoven en Driessen blijkt dat politieambtenaren (en PIW-ers) in vergelijking met andere beroepsgroepen weinig toegeven aan geweld. Van de bevraagde politieambtenaren geeft 17% aan dat zij wel eens toegeven als zij zich bedreigd voelen (tegen 29% voor de gehele onderzoeksgroep). Hierbij moeten we in aanmerking nemen dat het zwichten voor geweld voor politieambtenaren (en PIW-ers) raakt aan de kern van hun functioneren. Je kunt als politieambtenaar je functie niet goed uitoefenen als je bij dreiging van geweld toegeeft aan een verdachte. Het (geregeld) toegeven aan geweld zorgt ervoor dat geweld loont en kan tot een geweldspiraal leiden, waarbij verdachten steeds meer en grover geweld gaan gebruiken om te voorkomen dat zij bestraft worden.

Timmer (1999) geeft een overzicht van de manier waarop politieambtenaren in het basispolitiewerk omgaan met agressie en geweld van burgers. Hierbij maakt hij gebruik van dossieronderzoek, diepte-interviews met politieambtenaren en informanten en informatie uit archieven en informatiesystemen. Timmer onderzocht in welke situaties burgers geweld gebruiken tegen politie en op welke wijze politieambtenaren deze situaties hanteren. Hierbij geeft hij een typologie van gevaarsituaties gebaseerd op het (juridische) doel van het optreden en op enkele belangrijke kenmerken van het voorval. Timmer maakt onderscheid tussen:

1. wederspanning door verdachte (verzet tegen aanhouding);
2. agressieve verstoorde (bijvoorbeeld dader is onder invloed van drugs of alcohol, psychiatrisch patiënt);
3. verbaal politieoptreden (geweld nadat de verdachte wordt aangesproken op gedrag);
4. wederspanning door omstanders (bij aanhouding van een verdachte);
5. spontaan publieksgeweld (zonder duidelijke aanleiding);
6. bemiddeling in twist (buren- of familieruzies);
7. belediging en intimidatie;
8. overige situaties.

¹ De dataverzameling heeft begin 2000 plaatsgevonden.

Timmer concludeert dat het optreden van politieambtenaren in de basispolitiezorg in gevaarsituaties weinig gestructureerd verloopt. De basisprocedures en taakverdeling kregen destijds weinig aandacht in de opleiding en in de training binnen de korpsen². Dit betekent dat politieambtenaren moesten improviseren als ze in een gevaarsituatie terechtkomen. Of een politieambtenaar succesvol is in het vermijden van geweldgebruik door de burger is daarbij afhankelijk van zijn (of haar) sociale en praktische vaardigheden en zijn bereidheid om te leren, te communiceren en samen te werken met collega's. Volgens Timmer kan een gerichte training in het hanteren en deëscaleren van gevaarsituaties bijdragen aan het voorkomen van geweld tegen ambtenaren. Verder doet Timmer een aantal concrete aanbevelingen over de registratie en evaluatie van geweldsincidenten, de communicatie met de meldkamer, introductie van plaatsbepalingsystemen, de wapenuitrusting en de wijze waarop verdachten worden aangehouden.

Halewijn, Nuyens en Waterbeemd (2002) beschrijven de wetenschappelijke literatuur over agressie en geweld tegen politie. Dit doen zij in het kader van een onderzoek in opdracht van het regiokorps Haaglanden over de informatievoorziening over agressie en geweld tegen politie. Hierbij gaan zij onder meer in op de gevolgen van het geweldincident voor de betrokken ambtenaar en voor de organisatie. Wat betreft de gevolgen voor de individuele politieambtenaar onderscheiden zij:

- fysieke gevolgen: bijvoorbeeld kneuzingen, blauw oog
- materiële schade: beschadigde eigendommen, inkomstenderving door ziekte
- psychische gevolgen: angstgevoelens, slaapproblemen, posttraumatische stressstoornis, burnout

Bij ernstige fysieke of psychische gevolgen, kan het geweldsincident bovendien leiden tot langdurig ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid. De gevolgen die Halewijn e.a. noemen voor de organisatie betreffen:

- een verslechterd werkklimaat
- verminderde dienstverlening
- financiële schade

Om deze gevolgen het hoofd te bieden is preventie nodig. Daarbij onderscheiden Halewijn e.a. drie soorten preventie, namelijk fysieke preventie (gebouw, uitrusting), sociale preventie (procedures, registratie, scholing, selectie op interpersoonlijke vaardigheden) en secundaire preventie (opvang van de getroffen medewerker). In het huidige onderzoek staat deze opvang van de politieambtenaar centraal. Deze opvang kan bijvoorbeeld bestaan uit juridische bijstand, collegiale steun bij het verwerken van het voorval en nazorg om de betrokken politieambtenaar in staat te stellen om zo snel mogelijk weer goed te functioneren op het werk en in het privé-leven.

² Het Ministerie van Binnenlandse Zaken geeft aan dat in 2002 het politieonderwijs aanzienlijk is aangepast en dat er nu meer aandacht is voor het optreden van politieambtenaren in gevaarsituaties. Dit gebeurt door middel van training en toetsing op het gebied van geweldsbeheersing, aanhoudings- en zelfverdedigingsvaardigheden en schietvaardigheid (zie Regeling toetsing geweldsbeheersing politie, 2001).

4 Methode

In dit onderzoek zijn in totaal 10 interviews gehouden met politieambtenaren uit vier regionale politiekorpsen, te weten Rotterdam-Rijnmond, Midden- en West-Brabant, Limburg-Noord en Noord- en Oost-Gelderland. Daarnaast zijn de schade-experts van deze vier korpsen geïnterviewd. Alle interviews zijn afgenomen in maart en april 2003.

4.1 Interviews met de politieambtenaren

Via contactpersonen bij de vier korpsen hebben we van ieder korps een lijst met 10 recente gevallen van geweld tegen politieambtenaren ontvangen. Vervolgens zijn 2 of 3 cases per korps geselecteerd door TNO. Hierbij is getracht om een heterogene onderzoeksgroep samen te stellen, met zowel lichte als zware delicten en zowel mannelijke als vrouwelijke politieambtenaren. De geselecteerde ambtenaren zijn door de contactpersoon gevraagd om mee te werken aan een diepte-interview. Indien de politieambtenaar wilde meewerken aan het interview hebben we telefonisch contact opgenomen met de betrokkene en een interviewafpraak gepland. Uiteindelijk zijn interviews gehouden met 6 mannelijke en 4 vrouwelijke politieambtenaren. Hun functies varieerden van aspirant-politieagent tot brigadier. De geweldsincidenten waarover zij werden geïnterviewd vonden plaats in de periode van juli 2001 tot oktober 2002. De betreffende geweldsincidenten vormen geen representatieve steekproef van alle geweldsincidenten tegen politieambtenaren, maar zijn wel dusdanig gevarieerd van aard dat ze naar verwachting een adequate indruk geven van de wijze waarop geweldsincidenten in de betreffende korpsen worden afgehandeld.

De interviews met de politieambtenaren vonden plaats op het politiebureau waar de respondent werkzaam is of een ander bureau in de betreffende regio. Er waren geen andere personen bij de interviews aanwezig dan de betrokken politieambtenaar en de interviewer. De interviewer benadrukte dat de gegevens vertrouwelijk behandeld zouden worden. De antwoorden met betrekking tot de *afhandeling van geweldsincidenten* door het korps zijn niet herleidbaar tot de individuele politieambtenaar of het betreffende korps. Via eerdergenoemde contactpersonen hebben we voorafgaand aan de interviews steeds een bedrijfsmaatschappelijk werker of medewerker van het bedrijfsopvangteam (BOT) van de betreffende korpsen op de hoogte gesteld van het onderzoek. Dit in verband met eventuele nazorg voor de slachtoffers.

In de interviews kwamen de volgende zaken aan bod:

Aard van het geweldsincident (Indien van toepassing: wat was de melding? Wat gebeurde er tijdens het geweldsdelict? Welke verwondingen heeft de politieambtenaar opgelopen? Zijn deze verwondingen medisch behandeld?)

Reactie door derden (Hoe reageerden collega's en chef op het voorval en de aangifte? In hoeverre heeft de politieambtenaar steun ervaren van chef en collega's?)

Impact van het geweldsdelict op het functioneren (Welke invloed heeft het incident op het gedrag, de prestaties, en het welzijn van de politieambtenaar? Heeft de politieambtenaar zich ziek gemeld naar aanleiding van het geweldsdelict? Beïnvloedt het incident de overweging om al dan niet bij de organisatie te blijven?)

Afhandeling van de melding door het korps (Op welke wijze is het geweldsdelict volgens geïnterviewde afgehandeld binnen het korps? Is de politieambtenaar tevreden met de afhandeling van het geweldsdelict? Heeft de afhandeling binnen het korps

bijgedragen aan het herstel of de verwerking van het geweldsdelict? Heeft de wijze van afhandelen gevolgen gehad voor het functioneren, verzuim- en verloopbeslissingen?)
Nazorg (Heeft de politieambtenaar na afloop contact gehad met de geweldpleger en/of een vertrouwenspersoon? Is er schadevergoeding geëist of gekregen van de geweldpleger?)

Verbeterpunten (Zijn er verbeterpunten in de aanpak en afhandeling van het geweldsincident? Zijn er verbeterpunten aan te wijzen in de aanpak en afhandeling van delicten in het algemeen?).

4.2 Interviews met de schade-experts

De interviews met de schade-experts vonden steeds plaats nádat de interviews met de politieambtenaren waren gehouden. De schade-expert betrof in nagenoeg alle gevallen een medewerker van de afdeling Juridische Zaken. In onderstaand overzicht wordt weergegeven met welke personen is gesproken.

Overzicht 4.1 Geïnterviewde schade-experts

Korps	Functie medewerker
Limburg-Noord	Beleidsmedewerker Algemene & Juridische Zaken
Noord- en Oost-Gelderland	Algemeen juridisch medewerker Juridische Zaken (jurist)
Midden- en West-Brabant (dubbelinterview)	Medewerker Juridische Zaken Coördinator Juridische Zaken (jurist)
Rotterdam-Rijnmond (dubbelinterview)	Medewerker Juridische Zaken Juridisch adviseur, Juridische Zaken (jurist)
Rotterdam-Rijnmond (telefonisch interview)	Jurist Schaap & Partners Advocaten & Notarissen, behandelt groot aantal zaken korps Rotterdam-Rijnmond

De interviews met de schade-experts vonden plaats op de afdeling Juridische Zaken van de betreffende korpsen. De interviews bestonden uit twee delen, te weten: 1) een deel over het algemene beleid van het korps ten aanzien van de afhandeling van geweldsincidenten en 2) een deel waarbij specifiek werd ingegaan op de afhandeling van de geweldsincidenten waarbij de bovengenoemde politieambtenaren (2 of 3 per korps) betrokken waren. Indien een schade-expert geen inhoudelijke kennis bleek te hebben over één of meerdere zaken, is diegene die wel betrokken was bij de afhandeling van deze zaken eveneens geïnterviewd. In korps Rotterdam-Rijnmond betrof dit een externe jurist, gespecialiseerd in (letsel)schade zaken ten behoeve van het korps. De schade-experts stuurden voorafgaand aan het interview een exemplaar van het geweldsprotocol van het korps toe aan de onderzoekers.

In de interviews met de schade-experts kwamen de volgende zaken aanbod:

Richtlijnen korps afhandeling schade (Op welke wijze wordt schade als gevolg van geweld in het algemeen afgehandeld? Welke partijen zijn betrokken? Hoe kan het proces van schadeafhandeling verbeterd worden?)

Vervolgens per geweldsincident:

Schade voor politieambtenaar en korps (Welke immateriële en materiële schade heeft de betrokken ambtenaar opgelopen? Welke schade heeft het korps gelopen?)

Strafrechtelijke vervolging (Zijn strafrechtelijke stappen ondernomen tegen de dader? Wat waren de eis en uitspraak? Is rekening gehouden met het feit dat het geweld tegen een ambtenaar betreft?)

Civielrechtelijke procedure (Zijn civielrechtelijke stappen ondernomen tegen verdachte? Op welke wijze vond dit plaats? Wat waren de eis en uitspraak? Heeft het slachtoffer daadwerkelijk een vergoeding ontvangen?)

Verbeterpunten (Wat was de doorlooptijd van de afhandeling van het incident? Is men tevreden met de wijze waarop het incident door het korps is afgehandeld? Hoe had het proces van afhandeling verbeterd kunnen worden?).

4.3 Wijze van rapportage

In dit rapport geven wij per onderwerp in de interviews een samenvattende beschrijving van de antwoorden van de politieambtenaren, eventueel aangevuld met informatie van de schade-expert. Om redenen van privacy noemen we het geslacht, de leeftijd, de functie en het korps van de geïnterviewde politieambtenaren hierbij niet. Daarna behandelen we de informatie die naar voren is gekomen in de interviews met de schade-experts, al dan niet aangevuld met gegevens uit de diverse gewelds-protocollen. We presenteren de bevindingen uit de interviews met de schade-experts voor ieder korps afzonderlijk. In bijlage 1 is een beknopte beschrijving van iedere casus gegeven, waarin wel het geslacht en de functie, maar niet de leeftijd en het korps van de betrokken politieambtenaar is gegeven.

5 Resultaten

In paragraaf 5.1 presenteren we per onderwerp in de vragenlijst een samenvatting van de interviews met de betrokken politieambtenaren. Hierin staan de meningen van de geïnterviewden over de afhandeling van de geweldsincidenten door de politiekorpsen centraal. Daarna behandelen we in paragraaf 5.2 de interviews met de schade-experts.

5.1 Interviews met de politieambtenaren

5.1.1 *Directe opvang*

Door middel van bedrijfsopvang proberen de korpsen de gevolgen van een incident voor de getroffen medewerker en de organisatie zoveel mogelijk te beperken. In het algemeen kan onder opvang worden verstaan: de begeleiding, collegiale steun en nazorg voor het slachtoffer (Halewijn e.a., 2002). In het huidige onderzoek maken we een onderscheid tussen directe opvang na het incident en de nazorg. Collegiale steun kan daarbij onderdeel uitmaken van zowel de directe opvang als de nazorg. Bij directe opvang valt te denken aan medische verzorging van verwondingen, eerste opvang door collega's en leidinggevenden en opvang door het bedrijfsopvangteam (BOT). Nazorg is alles wat in een later stadium nodig is om het slachtoffer van een geweldsincident zo goed en zo snel mogelijk weer te laten functioneren op het werk en in het privé-leven. De directe opvang wordt in de huidige paragraaf besproken, de nazorg wordt besproken in paragraaf 5.2.5.

De geïnterviewde politieambtenaren blijken over het algemeen zeer tevreden over de directe opvang door het team en de leidinggevende na confrontatie met geweld. Men ervaart een grote betrokkenheid van collega's en leidinggevenden. De meeste steun krijgt men van directe collega's, de chef van dienst³, maar zeker ook van het thuisfront. In het geval van zwaardere geweldsincidenten is de teamchef en soms de korpsleiding eveneens betrokken bij de opvang. Dit wordt als erg ondersteunend ervaren.

In bijna alle gevallen is het BOT direct ingeschakeld óf zijn hun diensten aangeboden na het incident. De chef van dienst of de meldkamer zijn verantwoordelijk voor de inschakeling van het BOT. Bij één geïnterviewde is het BOT niet ingeschakeld omdat er geen melding van het incident had plaatsgevonden bij de meldkamer. Meerdere geïnterviewden geven aan dat men weinig behoefte had aan (verdere) opvang door het BOT. Men vindt het prettiger om met directe collega's over het incident te praten. Het BOT lijkt meer gezien te worden als vangnet, wanneer de opvang van door het team niet goed functioneert of aangevuld moet worden.

De geïnterviewden geven aan dat er meer dan genoeg ruimte was om hun verhaal te doen na het incident. In de meeste gevallen werd ruimschoots de tijd genomen voor een debriefing, waarbij alle betrokkenen aanwezig waren.

In het geval van schietincidenten vervullen de docenten Integrale Beroepsvaardigheden Training (IBT-docenten) een belangrijke rol bij de eerste opvang. De deskundige hulp van de IBT-docenten bij het bespreken van het handelen van de betrokken politieambtenaar en het opstellen van een geweldsrapportage werd erg op prijs gesteld. De opvang voor de geïnterviewde aspirant vond plaats door de stagebegeleider.

³ De naam van deze functie van deze leidinggevende varieert per korps: bijvoorbeeld dienstdoende hulpofficier van justitie, officier van dienst, chef operationele zaken. In dit rapport is deze leidinggevende aangeduid als chef van dienst.

5.1.2 *Bekendheid met het geweldsprotocol*

De bekendheid met het geweldsprotocol is niet in alle korpsen even groot. Zes van de tien geïnterviewden waren vóór het incident niet bekend met de inhoud van het protocol. Drie van hen wisten überhaupt niet van het bestaan, ook na het incident niet. Een aantal geïnterviewden zegt dat de onbekendheid met het protocol eerder aan henzelf te wijten is dan aan het korps. Men geeft aan op 'ad-hoc basis' met het protocol om te gaan, dus alleen wanneer men zelf met geweld geconfronteerd wordt. Toch lijkt het protocol niet afdoende gecommuniceerd in alle korpsen. Een aantal geïnterviewden geeft aan het geweldsprotocol tot de verantwoordelijkheid van de leidinggevende te rekenen.

Uit een recente evaluatie van het geweldsprotocol in de regio Rotterdam-Rijnmond blijkt dat de meerderheid van de medewerkers bekend is met het bestaan van het protocol (70%) en met de exacte procedures van de afhandeling van geweld (57%). De bekendheid van het protocol is groter bij executief personeel dan bij ondersteunend personeel. Een actiepunt dat voortvloeide uit de evaluatie is dat iedere medewerker bij indiensttreding geïnformeerd dient te worden over het protocol. Het protocol wordt opgenomen in het introductieprogramma voor nieuwe medewerkers en dient aandacht te krijgen in het politieonderwijs.

5.1.3 *Aangifte doen*

De meeste geïnterviewden geven aan geen hulp te hebben ontvangen bij het doen van aangifte. Bij geen enkele geïnterviewde is de aangifte opgenomen door -of onder leiding van- de hulpofficier van justitie, ondanks dat dit expliciet wordt aangegeven in sommige geweldsprotocollen. Het opnemen van het proces-verbaal van aangifte gebeurde in de meeste gevallen door recherche. Twee geïnterviewden hebben samen met een bij het incident betrokken collega aangifte opgemaakt.

De meeste politieambtenaren waren tevreden over de manier waarop de aangifte werd opgenomen door recherche. De afdeling recherche maakte voldoende tijd vrij voor een aangifte van een politieambtenaar. Men ervoer geen belemmeringen bij het doen van aangifte en heeft het idee dat serieus werd omgegaan met de aangifte. Er was voldoende tijd om een en ander 'goed op papier te krijgen'. Eén geïnterviewde geeft aan dat de chef van dienst een belangrijke rol speelde bij het 'voorbewerken van recherche'. Door recherche vooraf goed te informeren kon deze anticiperen op het verhaal van het slachtoffer en alvast enig voorwerk verrichten.

Eén geïnterviewde gaf echter aan niet tevreden te zijn over de procedure van aangifte doen omdat deze onduidelijk was. De leidinggevende van de betreffende persoon gaf (ten onrechte) aan dat een vermelding van het incident in het proces verbaal van bevindingen zou volstaan. In een later stadium heeft een rechercheur deze bevindingen toegevoegd aan de aangifte. De betrokken politieambtenaar werd daarbij echter niet persoonlijk gehoord waardoor deze het idee had dat de aangifte een lage prioriteit had.

Verschillende respondenten wijzen op belang van het 'dichttimmeren' van een aangifte. Volgens één agent heeft het feit dat men niet door recherche is bijgestaan bij het doen van aangifte geleid tot een lagere straf voor de dader. Er was daarbij sprake van inconsistentie tussen de aangifte die de betreffende agent zelf had opgesteld en de tenlastelegging door de officier van justitie. Deze inconsistentie werd door de verdediging van de dader aangegrepen om tot een lagere straf/vordering te komen.

Er is tevens gevraagd naar de redenen om aangifte te doen. In de meeste gevallen was de aard van het delict dusdanig dat aangifte voor de agenten vanzelfsprekend was. Er is een duidelijke cultuuromslag merkbaar, waarin het meer vanzelfsprekend wordt dat agenten aangifte doen van tegen hen gericht geweld. De invoering van het geweldsprotocol vervulde hierbij een belangrijke rol. Diverse geïnterviewden geven aan dat het een vaste procedure is om aangifte te doen bij op hen gericht geweld. Toch

doet men lang niet altijd aangifte van bijvoorbeeld belediging of bedreiging. Dit wil overigens niet zeggen dat geen boete is uitgeschreven. Dat gebeurt dan met behulp van een mini proces-verbaal (mini PV). Voor veel geïnterviewden ligt de grens voor het doen van aangifte bij persoonlijke bedreiging. Het gaat dan bijvoorbeeld om het betrekken van iemands kinderen in de bedreiging, of om discriminerende uitlatingen. In die gevallen zal doorgaans wel aangifte gedaan worden. Twee geïnterviewden geven aan dat in hun team in de praktijk zelden aangifte gedaan wordt wanneer geen sprake is van fysiek letsel. De tolerantiegrens wisselt dus per agent en per team. Verschillende respondenten geven aan dat het onduidelijk is wat het precieze beleid van het korps is met betrekking tot het doen van aangifte. Ook verschillen chefs volgens hen van mening op dit punt. Meerdere geïnterviewden suggereren dat het goed zou zijn als de tolerantiegrens voor het doen van aangifte nog lager zou komen te liggen, vanwege de preventieve werking die hier vanuit gaat.

Er bestaan specifieke omstandigheden waaronder men besluit geen aangifte te doen, bijvoorbeeld wanneer excuses zijn aangeboden door de dader, een dader net geconfronteerd is met slecht nieuws of wanneer een dader lijdt aan een psychiatrische ziekte.

Geen van de geïnterviewde politieambtenaren noemt angst voor (herkenning of represailles door) de dader als een overweging die rol speelt bij het wel of niet doen van aangifte van een geweldsincident. Hoewel niet expliciet genoemd, bevordert de anonimiteit van de politieambtenaar wellicht het doen van aangifte. In principe blijven de naam en het adres van de politieambtenaar namelijk onbekend voor de dader omdat de afdeling Juridische Zaken als rechtspersoon optreedt bij de civiele claim. Eén van de geïnterviewde politieambtenaren was door een misverstand echter niet anoniem gebleven bij de dader.

5.1.4 *Impact van het geweld*

Zoals in hoofdstuk 3 al naar voren kwam, kan er voor een politieambtenaar sprake zijn van materiële, fysieke of psychische/emotionele schade. De schade die de geïnterviewden hebben ondervonden van het geweldsincident is beschreven in de bijlage. Naast de direct schade voor de geïnterviewden is tevens gevraagd naar de gevolgen van het incident voor het professioneel handelen en de werkmotivatie. Het blijkt dat vooral de eerste maanden na het incident sprake is van gevolgen voor het functioneren in het werk. Zo zegt men veel alerter en voorzichtiger te zijn en beter op te letten hoe men zich positioneert ten opzichte van iemand die bekeurd en/of aangehouden wordt. Enkele geïnterviewden hebben de eerste periode na het incident bewust situaties gemeden, die een bepaald (soortgelijk) geweldsrisico met zich meebrachten. Geen enkele geïnterviewde zegt echter dat zijn of haar werkmotivatie is verminderd na het incident. Ook heeft geen enkele respondent overwogen van baan te wisselen.

De impact van het geweld is volgens de geïnterviewden minstens zo groot voor collega's die getuige waren van het incident. Dit is zeker het geval wanneer deze collega's zichzelf verwijten dat ze niets hebben kunnen doen om het geweld te voorkomen. Ook benadrukken enkele politieambtenaren dat het incident een aanzienlijke impact had op familie en vrienden.

De reacties van familie en vrienden op een geweldsincident kunnen op hun beurt uiteraard van invloed zijn op de manier waarop de politieambtenaar dit incident beleeft. Zo geeft één respondent aan dat 'mensen buiten de politie' veel geschokter en emotioneler op het incident reageerden. Hierdoor beseft de politieambtenaar pas goed wat de mogelijke gevolgen van het geweldsincident hadden kunnen zijn. De confrontatie met de reacties van anderen was volgens de respondent 'alsof een spiegel werd voorgehouden'.

5.1.5 *Nazorg*

In de interviews zijn we ingegaan op de manier waarop korpsen nazorg hebben verleend. De wijze waarop de korpsen nazorg verlenen, lijkt afhankelijk te zijn van factoren als de zwaarte van het incident, de manier waarop het slachtoffer met een incident omgaat en of er sprake is van ziekteverzuim. Op de vraag waaruit de nazorg voor de geïnterviewden bestond, geeft men dan ook uiteenlopende antwoorden.

In de eerste plaats noemen nagenoeg alle geïnterviewden de steun en betrokkenheid van collega's. Het feit dat je ook in een later stadium 'je verhaal kunt doen' levert een belangrijke bijdrage aan het verwerken van een incident. De verdere nazorg verschilt per geïnterviewde. De helft van de geïnterviewden zegt geen 'echte' nazorg ontvangen te hebben, maar had hier vaak ook geen behoefte aan. In enkele gevallen is wel aanvullende nazorg aangeboden, bijvoorbeeld van Slachtofferhulp. De overige respondenten geven aan wél een of andere vorm van nazorg te hebben ontvangen. Zo noemt men bijvoorbeeld een gesprek met de districtschef, contact met de bedrijfsarts, een actieve ploegchef die ervoor zorgt dat het juridische traject soepel verloopt. Ook de ondersteuning door de afdeling Juridische Zaken bij de civiele partijstelling wordt door enkele respondenten genoemd als een belangrijk onderdeel van de nazorg. Eén respondent geeft aan dat meteen na het incident een afspraak werd gemaakt met de teamchef en het BOT met als doel de ontvangen begeleiding te evalueren (2 à 3 weken na het incident). De geïnterviewde aspirant gaf aan dat er bij aanvang van de nieuwe stage door de stagebegeleiders teruggekomen werd op het incident. Geen enkele geïnterviewde heeft contact gehad met externe hulpverleners zoals Slachtofferhulp of een psycholoog. Ook is nauwelijks gebruik gemaakt van interne hulpverlening zoals bedrijfsmaatschappelijk werk. Eén politieambtenaar geeft aan dat in een later stadium nog contact is geweest met een medewerker van het BOT. Tenslotte heeft geen van de geïnterviewden in het kader van de verwerking van een incident contact gehad met de dader(s). Twee geïnterviewden geven aan dat zij de dader nog wel eens zijn tegengekomen. In beide gevallen bleek de dader de politieambtenaar niet te herkennen. Op dat moment werd voor de betreffende agenten duidelijk dat de 'agressie puur op het uniform is gericht, terwijl je toch vaak denkt dat het op jou persoonlijk gericht is'. Dit relativeerde het incident.

Drie geïnterviewden vinden dat het korps tekortgeschoten is op het gebied van nazorg. Zo treedt soms onnodige vertraging op in de afhandeling van een zaak. Eén geïnterviewde gaf bijvoorbeeld aan dat het een half jaar duurde voordat hij een schriftelijke verklaring ontving waarin het incident als 'dienstongeval' werd omschreven. Deze verklaring is nodig om voor bepaalde vergoedingen in aanmerking te komen. Enkele geïnterviewden vonden dat de ernst van het incident onvoldoende werd onderkend. Zij vonden het bijvoorbeeld vervelend dat hun leidinggevende in een later stadium niet nog eens informeerde hoe het met hen ging. Twee geïnterviewden geven aan dat de betrokkenheid van de directe leidinggevende tijdens het doorlopen van de juridische procedure laag was. Zo kon één leidinggevende weinig begrip opbrengen voor het feit dat een agent bij de strafzitting aanwezig wilde zijn. Volgens de twee politieambtenaren moet het korps belangstelling tonen voor de afhandeling van een zaak en juist dan laten zien dat het 100% achter je staat. Eén geïnterviewde is van mening dat het in de praktijk toch vaak lastig is om 'jezelf kwetsbaar op te stellen', zeker ten opzichte van je leidinggevende. Er bestaat volgens deze geïnterviewde nog steeds een drempel om je emoties te tonen binnen de politie. Dit bemoeilijkt een adequate verwerking van een geweldsincident (vgl. Ybema & Smulders, 2002).

5.1.6 *Strafrechtelijk afhandeling*

Bij alle 10 geweldsincidenten heeft strafrechtelijke vervolging van de geweldpleger(s) plaatsgevonden, of zal dit nog plaatsvinden (zie paragraaf 5.1). Van de 9 zaken waarin

reeds een strafrechtelijke uitspraak is gedaan, gaven 5 geïnterviewden aan tevreden te zijn over de opgelegde straf. Het ging hen dan niet zozeer om de hoogte van de opgelegde straf, maar om de verhouding tussen de eis van het OM en de uitspraak van de rechter. Alle geïnterviewden benadrukken dat de strafmaat naar hun mening sowieso te laag is. Ook was men tevreden over de manier waarop het OM de zaak behandelde. Het was voor de betrokkenen een steun in de rug wanneer de officier van justitie tijdens de zitting op felle en overtuigende wijze van leer trok richting de dader. Vier geïnterviewden waren echter erg ontevreden met de opgelegde straf. Men had het idee dat de rechter het geweldsincident bagatelliseerde. Gezien de gepleegde feiten waren de straffen naar hun mening ondermaats. In één zaak was de geïnterviewde bovendien ontevreden over de wijze waarop het OM de zaak heeft afgehandeld. Ook de schade-expert van het betreffende korps was ontevreden over het handelen van het OM. Volgens deze schade-expert was sprake van capaciteitsgebrek bij het OM, waardoor onzorgvuldig is gewerkt. Dit heeft grote gevolgen gehad voor het verloop van de strafrechtelijke afhandeling van het incident. Eén geïnterviewde plaatst vraagtekens bij de tenuitvoerlegging van de voorwaardelijke straf⁴. Het beoogde preventieve effect van voorwaardelijke straffen werkt in de praktijk totaal niet, volgens de betreffende politieambtenaar. In het geval van de geïnterviewde werd de veroordeelde persoon, zes weken nadat hij zijn straf had uitgezeten wegens de geweldpleging, opnieuw opgepakt wegens straatroof. De man werd echter niet direct opnieuw in verzekering gesteld, maar met een dagvaarding heengezonden.

De respondenten vinden het moeilijk te beoordelen of er strenger is gestraft omdat het delict gepleegd is tegen een ambtenaar. Dit komt doordat men vaak alleen geïnformeerd wordt over het vonnis zelf, maar niet over de precieze onderbouwing van de rechterlijke beslissing. Ook is men niet altijd op de hoogte van de exacte tenlastelegging. Men geeft aan het wel wenselijk te vinden dat er zwaarder wordt gestraft bij geweld tegen een (politie)ambtenaar dan bij geweld tegen een niet-ambtenaar. De geweldpleger moet immers een 'grotere drempel' over. Zowel de functie als het individu dienen volgens de geïnterviewden beschermd te worden. Meerdere geïnterviewden geven aan dat geweldplegers soms ongeremd 'door het lint' gaan tegen politieambtenaren, juist omdat deze geweldplegers zich ervan bewust zijn dat je als agent geremd bent om zelf bepaalde geweldsmiddelen te hanteren. Met zwaardere straffen in geval van geweld tegen een ambtenaar geef je een duidelijk signaal af dat dit niet getolereerd wordt.

5.1.7 *Civielrechtelijk afhandeling*

Om schade te verhalen op de dader hebben 8 van de 10 geïnterviewden zich in de strafzaak gevoegd als benadeelde partij. Eén zaak moet nog voorkomen, maar ook hier zal de betrokken politieambtenaar zich civiel partij stellen. Eén geïnterviewde heeft geen aangifte gedaan en heeft zich dan ook niet gevoegd in de strafzaak. In geval van civiele partijstelling worden de slachtoffers in de strafzaak vertegenwoordigd door een medewerker van de afdeling Juridische Zaken van het korps of door een externe advocaat. De schade die verhaald wordt betreft meestal immateriële schade, zoals pijn of psychisch onwelbevinden. In een enkel geval werden gederfde neveninkomsten verhaald op de dader. In sommige gevallen was sprake van medische kosten zoals kosten voor ambulance, ziekenhuis/EHBO, huisarts, tandarts of fysiotherapeut. Deze kosten werden in de praktijk echter niet meegenomen in de civiele vordering van het slachtoffer, maar grotendeels vergoed via de Dienst Geneeskundige Verzorging Politie

⁴ De omzetting van een voorwaardelijke naar een onvoorwaardelijke straf, wanneer een veroordeelde in zijn proeftijd opnieuw een delict begaat of zich niet aan de bijzondere voorwaarden houdt.

(DGVP). Het deel van de kosten dat niet door de DGVP werd vergoed, werd door het korps aan het slachtoffer uitbetaald. In het korps Rotterdam-Rijnmond wordt de netto-restschade na een zogenaamd toekenningsbesluit tegenwoordig wel als materiële schade meegenomen in de voeging.

Van de 8 geïnterviewden die zich civiel partij hebben gesteld hebben er 7 ook daadwerkelijk een vergoeding ontvangen. In 4 gevallen werd de civiele vordering volledig toegekend, terwijl 3 keer sprake was van gedeeltelijke toewijzing. De civiele vordering van één geïnterviewde werd niet ontvankelijk verklaard, tot grote onvrede van het slachtoffer. Het korps heeft hier geen aparte civiele procedure aangespannen, omdat men de slagingskans daarvan laag achtte gezien de uitspraak in het strafrecht.

In 4 van de 7 gevallen nam het korps de civiele vordering over van het slachtoffer. Het slachtoffer ontving in dat geval het toegewezen bedrag van het korps. Wanneer het korps de vordering overnam was het voor de betreffende politieambtenaren niet altijd duidelijk of de dader daadwerkelijk aan zijn betalingsverplichting had voldaan. Bij 2 geïnterviewden werd het bedrag rechtstreeks uitgekeerd door het CJIB. Bij één geïnterviewde werd de toegewezen vordering uitbetaald door de autoverzekeraar van de dader.

Men is over het algemeen tevreden met de schadevergoeding die men ontvangt. Aan de exacte hoogte van het bedrag hecht men echter weinig waarde. Het gaat in eerste instantie om het feit dat de dader met zijn daden geconfronteerd wordt. Eén respondent was ontevreden met de hoogte van het toegewezen bedrag in verhouding tot de eis van het OM. Volgens de rechter was de dader gedeeltelijk ontoerekeningsvatbaar, waardoor de door het OM geëiste straf slechts gedeeltelijk werd toegewezen. Dit gold ook voor de civiele vordering.

De totale duur van de juridische afhandeling verschilt sterk per geïnterviewde (zie paragraaf 5.1). De snelste afhandeling vond plaats binnen 4 maanden, terwijl de langste afhandelingsduur 19 maanden bedroeg. De afhandelingsduur stijgt met de complexiteit van de zaak. De zaken waarin overwogen werd om een aparte civielrechtelijke procedure op te starten, of waarbij onderhandeld werd met een verzekeraar van de dader duurden het langst. Enkele geïnterviewden zijn van mening dat de afhandeling sneller had gekund. Het feit dat veel afdelingen betrokken zijn bij de afhandeling van de schade, levert volgens hen vertraging op.

Men is in het algemeen zeer tevreden over de juridische afhandeling van de geweldsincidenten door de afdelingen Juridische Zaken. Men ervaart de bemiddeling en begeleiding door Juridische Zaken als een belangrijke steun in de rug. De geïnterviewden die langer werkzaam zijn binnen politie geven aan dat de wijze van schadeafhandeling duidelijk is verbeterd gedurende de laatste jaren, met name dankzij de invoering van het geweldsprotocol. Door de invoering van het geweldsprotocol laten de korpsen volgens een geïnterviewde zien dat men waarde hecht aan personeelszorg. Het geweldsprotocol wordt gezien als een belangrijke en noodzakelijke ondersteuning van politieambtenaren.

5.1.8 *Verbeterpunten*

De meeste geïnterviewden vinden de directe opvang en ondersteuning door het korps nauwelijks voor verbetering vatbaar. De betrokkenheid van het team, maar ook van de (hogere) leidinggevenden is groot. Wat betreft de verleende nazorg door het korps zijn de meningen wat meer verdeeld. Hoewel het merendeel van de geïnterviewden redelijk tevreden is over de verleende nazorg, zijn sommigen ontevreden over de aandacht die hun leidinggevende had voor de juridische afhandeling voor de zaak. De houding van de direct leidinggevende tijdens de (juridische) afhandeling van een incident lijkt van groot belang te zijn voor de tevredenheid van de politieambtenaar met de wijze waarop het korps het geweldsincident afhandelt. In tegenstelling tot de procedures rond het

inschakelen van directe opvang, zoals het BOT, lijken er geen vaste procedures te bestaan met betrekking tot het aanbieden van nazorg. Het aanbieden, initiëren en faciliteren van nazorg gebeurt in de praktijk op verschillende momenten en door verschillende personen. Het is daarom belangrijk om vaste evaluatiemomenten in te bouwen, waarin wordt nagegaan hoe het met het slachtoffer gesteld is en of er sprake is van voldoende begeleiding.

Ten aanzien van de juridische afhandeling van de incidenten geven twee respondenten aan dat de begeleiding bij het doen van aangifte beter had gekund. Ook de procedure rond het doen van aangifte kan helderder. Enkele geïnterviewden geven aan dat het niet altijd duidelijk is in welke gevallen aangifte gedaan moet worden en in welke gevallen niet. In twee korpsen werd aangegeven dat de automatische koppeling tussen het doen van aangifte en het inschakelen van de afdeling Juridische Zaken ontbreekt. Men verkeerde in de veronderstelling dat naar aanleiding van een aangifte de afdeling Juridische Zaken automatisch ingeschakeld zou worden, wat niet het geval bleek te zijn. Het was onduidelijk welke stappen men moet ondernemen om het proces van schadeafhandeling op te starten. Men ontving hierover te weinig informatie van de chef en had het gevoel 'overal zelf achteraan te moeten'. Eén van de geïnterviewden geeft aan dat er behoefte is aan een stappenplan voor aangifte en een overzicht van betrokken partijen. Sommige respondenten vinden dat de informatievoorziening rond de uitbetaling van de civiele vordering voor verbetering vatbaar is. Ook werd in één geval het gevorderde bedrag zowel door het korps als door CJIB uitgekeerd, waarna de betrokken politieambtenaar het van het korps ontvangen bedrag moest terugstorten.

5.2 Interviews met de schade-experts

Hieronder bespreken we per korps de procedure van de schadeafhandeling, noemen de partijen die hierbij betrokken zijn en geven verbeterpunten zoals die uit de interviews met de schade-experts in de korpsen naar voren zijn gekomen.

5.2.1 Noord- en Oost-Gelderland

Procedure van schadeafhandeling

Wanneer een incident plaatsvindt, meldt de districtschef/divisiechef dit binnen 48 uur aan het Hoofd Stafbureau Korpsleiding, die vervolgens de chef van de afdeling Rechtspositie informeert. De afdeling P&O⁵ voorziet het slachtoffer van een drietal formulieren, namelijk: een bedrijfsongevallenformulier (t.b.v. de arbeidsinspectie), een aanmeldingsformulier (dienst)ongevallenverzekering en een verzoek tot schadevergoeding. De politieambtenaar vult de formulieren in en stuurt ze terug naar de afdeling Rechtspositie. De afdeling Rechtspositie bepaalt of er inderdaad sprake is van een dienstongeval.

Vaak is pas op dat moment het incident bekend bij de afdeling Juridische Zaken, die de daadwerkelijke schadeafhandeling voor zijn rekening neemt. De teamchef is verantwoordelijk voor de melding van het incident bij deze afdeling. Echter, volgens de geïnterviewde schade-expert (van de afdeling Juridische Zaken) wordt dit in de praktijk nogal eens vergeten, bijvoorbeeld doordat chefs te druk zijn met de directe opvang. Wanneer de teamchef het incident heeft gemeld, neemt de afdeling Juridische Zaken telefonisch contact op met het slachtoffer. Er wordt dan nagegaan of aangifte is gedaan en of de politieambtenaar de (im)materiële schade wil voegen in de strafzaak. Tevens gaat de afdeling Juridische Zaken na of de politieambtenaar behoefte heeft aan

⁵ De afdeling P&O van het onderdeel waar het slachtoffer werkzaam is.

contact met hulpverleners en geeft men voorlichting over wat de afdeling Juridische Zaken voor de betrokken politieambtenaar kan doen.

Nadat het slachtoffer de voegingsformulieren van het OM heeft ontvangen stuurt hij of zij deze door naar de afdeling Juridische Zaken. Zodra Juridische Zaken de formulieren heeft ontvangen plant de jurist een gesprek met het slachtoffer. In dit gesprek wordt de zaak doorgenomen en de eventuele civiele vordering onderbouwd. Bij het vaststellen van de claim maakt de afdeling Juridische Zaken gebruik van de expertise van Bureau Rechtshulp. Het invullen van een checklist van dit bureau leidt tot een claimindicatie. Deze checklist is met name handig in het geval van immateriële schade. De vordering wordt vervolgens ingevuld op een voegingsformulier, dat het slachtoffer naar aanleiding van de aangifte heeft ontvangen van het OM⁶. Op het voegingsformulier geeft de politieambtenaar aan dat hij de medewerker van de afdeling Juridische Zaken machtigt om hem te vertegenwoordigen bij de voeging. Vanaf het moment van machtiging fungeert de afdeling Juridische Zaken als ‘postbus’ en is zij verantwoordelijk voor de informatievoorziening naar het slachtoffer.

Zodra de zittingsdatum bekend is (vaak is dit al het geval omdat de verdachte met een dagvaarding is heengezonden) wordt het voegingsformulier door Juridische Zaken verstuurd naar het OM. Wanneer de geëiste schadevergoeding (te) complex van aard is, wordt deze doorverwezen naar het civiel recht. In de praktijk gebeurt dit zelden. In 9 van de 10 gevallen wordt gevoegd in het strafproces. Het beleid binnen het Korps is dat wanneer niet gevoegd wordt in de strafzaak het eventueel voeren van een aparte civiele zaak met betrokkene wordt doorgesproken. Er vindt daarbij een afweging plaats van de kosten van de procedure, de ernst van het feit en de hoogte van de te vorderen schadevergoeding.

Het OM stuurt het voegingsformulier en de onderbouwing van het bedrag naar Bureau Rechtshulp dat vervolgens een bedrag adviseert. Wanneer het slachtoffer een hoger bedrag eist dan geadviseerd wordt door Bureau Rechtshulp, moet dit bedrag goed onderbouwd worden. In de praktijk komt het echter nauwelijks voor dat de eis afwijkt van het geadviseerde bedrag.

Slachtoffers van een geweldsincident worden door de afdeling Juridische Zaken vaak afgeraden om naar de zitting te komen. Volgens de schade-expert kan het betoog van de tegenpartij pijnlijk zijn voor het slachtoffer, hetgeen niet bijdraagt aan een goede verwerking van het incident.

Het slachtoffer ontvangt het vonnis van de griffier. Het korps betaalt toegewezen bedragen uit aan slachtoffers, indien men een zogenoemde akte van cessie tekent. Juridische Zaken is verantwoordelijk voor het informeren van het hoofd van de afdeling Financieel Economische Zaken (FEZ) over de toewijzing van de vordering tot schadevergoeding. Het hoofd van de afdeling FEZ draagt zorg voor de daadwerkelijke uitkering van het bedrag. Juridische Zaken brengt het slachtoffer op de hoogte of de verdachte ook daadwerkelijk heeft betaald. Het CJIB int het bedrag bij de dader en keert dit uit aan het korps. Het CJIB meldt het korps wanneer de dader is gestart met betalen (in geval van een betalingsregeling) en wanneer de betaling voldaan is.

Tenslotte meldt de afdeling rechtspositie in overleg met Juridische Zaken eventuele loonschade voor het korps bij Bureau Schade Afhandelingen (BSA). In sommige gevallen, wanneer een civiele vordering binnen het strafrecht wordt afgewezen, neemt

⁶ Nadat aangifte is gedaan stuurt het OM een formulier (‘politiebrief’) naar het slachtoffer, waarin gevraagd wordt naar de precieze schade en of hij/zij wil voegen in het strafproces. Indien het slachtoffer besluit te voegen, stuurt hij/zij een bevestiging naar het OM, waarna het OM een voegingsformulier opstuurt naar het slachtoffer. Volgens de geïnterviewde schade-expert vindt in deze briefwisseling nogal eens vertraging plaats.

BSA deze vordering mee in een civiele zaak. Soms regelt BSA ook schadefonds-bemiddeling.

Volgens de schade-expert komen in principe alle geweldsincidenten in aanmerking voor het verhalen van schade. In de praktijk komt het echter nauwelijks voor dat een op zichzelf staande belediging of bedreiging leidt tot het verhalen van schade. De procedure van schadeafhandeling is gedeeltelijk opgenomen in het geweldsprotocol en maakt onderdeel uit van de totale procedurebeschrijving (stappenplan) ten aanzien van het afhandelen van geweld naar politieambtenaren. De precieze wijze waarop uitbetaling plaatsvindt en de rol van het CJIB hierbij is niet uitgewerkt in het protocol.

Betrokken partijen

Zoals uit bovenstaande beschrijving al blijkt, zijn veel partijen betrokken bij de afhandeling van schade. De belangrijkste partijen zijn: de betrokken benadeelde, leidinggevend, afdeling rechtspositie, afdeling Juridische Zaken, Bureau Rechtshulp, OM, CJIB, BSA, DGVP, Slachtoffer Informatie Punt (onderdeel van de afdeling slachtofferzorg van het OM) en eventueel deurwaarders (indien het CJIB de inning niet verzorgt).

Verbeterpunten

Over het algemeen is de geïnterviewde schade-expert redelijk tevreden over het functioneren van het geweldsprotocol en de wijze waarop schade afgehandeld wordt. Het contact met het OM verloopt goed. Meestal biedt het OM geen transactie aan in het geval van geweld tegen politieambtenaren. Het is dan voor het slachtoffer immers niet meer mogelijk zich te voegen in de strafzaak. Het OM gaat hier 'met gevoel' mee om.

Toch is het proces van schadeafhandeling volgens de jurist op enkele punten voor verbetering vatbaar. Zoals in de beschrijving van de procedure van schadeafhandeling al naar voren kwam, gebeurt het regelmatig dat chefs (groepschef of teamchef) een incident niet of te laat melden bij de afdeling Juridische Zaken. Dit is volgens de schade-expert het grootste knelpunt in de afhandeling van schade. De meeste meldingen komen nu van slachtoffers zelf, van collega's van de slachtoffers of van diegene die verantwoordelijk is voor de afhandeling van schade in de districten zelf. Volgens de schade-expert worden veel geweldsincidenten tegen politieambtenaren die in aanmerking zouden kunnen komen voor schadevergoeding niet gemeld bij Juridische Zaken. Het protocol is weliswaar op verschillende manieren onder de aandacht gebracht, maar veel politieambtenaren beschouwen het verhalen van schade op de dader als te veel papierwerk. Er is dan ook geen pasklare oplossing voor dit probleem.

Verder noemt de schade-expert diverse administratief-technische zaken die verbeterd zouden kunnen worden. In de eerste plaats bestaat er een administratief knelpunt met betrekking tot de betaling van het CJIB aan het korps. Het CJIB hanteert namelijk geen parketnummers, waardoor het voor het korps moeilijk te traceren is welke binnengekomen bedragen bij welke zaak horen. De samenwerking met het CJIB is de afgelopen jaren echter aanzienlijk verbeterd.

Ten tweede staat het CJIB worden vaak zeer soepele betalingsregelingen toe, waardoor het soms jaren kan duren voordat het gevorderde bedrag volledig is betaald. Dit komt het overzicht op de voortgang in de diverse zaken die lopen binnen het korps niet ten goede.

Ten derde is het onduidelijk of het OM adequaat omspringt met daders die in gebreke blijven. De schade-expert vraagt zich af of subsidiaire hechtenis ook daadwerkelijk

plaatsvindt, wanneer een dader niet aan zijn betalingsverplichting voldoet. Het is onduidelijk of het OM door het CJIB wordt ingelicht over daders die niet aan hun verplichtingen voldoen. In ieder geval wordt het korps hier niet over ingelicht.

Verder verschaft het OM volgens de schade-expert alleen een formele kennisgeving over de afronding van een zaak wanneer toewijzing van de vordering plaatsvindt en het slachtoffer dus in het gelijk wordt gesteld. Indien de vordering wordt afgewezen, krijgen het slachtoffer en de afdeling Juridische Zaken dit alleen op informele wijze te horen via het slachtofferinformatiepunt (onderdeel van de afdeling slachtofferzorg van het OM). Ook is het voorgekomen dat het OM een zittingsdatum verplaatste zonder het korps hierover te informeren. Hierdoor was men te laat met het insturen van het voegingsformulier. Dankzij tussenkomst van de afdeling slachtofferzorg van het OM heeft het slachtoffer in de betreffende zaak zich nog kunnen voegen in de zaak.

5.2.2 *Rotterdam-Rijnmond*

Procedure van schadeafhandeling

De chef van dienst start het traject van schadeafhandeling op. Hij voorziet het slachtoffer van drie formulieren, namelijk: een bedrijfsongevallenformulier (t.b.v. de arbeidsinspectie), een aanmeldingsformulier (dienst)ongevallenverzekering en een meldingsformulier ongeval voor de eventueel te verhalen loonschade voor het korps. Deze formulieren worden vervolgens aangeleverd en verwerkt door P&O. De chef van dienst levert tevens het proces verbaal van aangifte aan bij de chef P&O. P&O vraagt de districtschef om een besluit over het al dan niet verlenen van rechtshulp, soms na advies door de afdeling Juridische Zaken. P&O stelt de afdeling Juridische Zaken op de hoogte over het besluit en stuurt hen het proces verbaal (van aanhouding en van aangifte) en de overige benodigde gegevens op. Naar aanleiding hiervan neemt Juridische Zaken contact op met het OM in verband met het parketnummer en de zittingsdatum. Het OM stuurt een voegingsformulier naar het adres dat het slachtoffer in het proces verbaal van aangifte heeft vermeld.

Indien het slachtoffer schade wenst te vorderen op grond van een jegens hem of haar gepleegde onrechtmatige daad tijdens uitvoering van het werk, krijgt hij of zij door Juridische Zaken een zogenaamd stoelgesprek aangeboden bij één van de twee *externe advocatenkantoren* die de schadeafhandelingen voor het korps verzorgen. Eén van deze advocatenkantoren richt zich met name op voeging in de strafzaak, het andere richt zich vooral op aparte civiele vorderingsacties. In het stoelgesprek geeft een jurist, als externe deskundige, zijn inschatting over de zinvolheid en haalbaarheid van een zaak. Ook vult de jurist tijdens het stoelgesprek samen met het slachtoffer het voegingsformulier in, waarna dit formulier wordt geretourneerd aan het OM.

Wanneer de zaak haalbaar wordt geacht en er inderdaad sprake lijkt te zijn van schade door onrechtmatig handelen van de dader, vergoedt het korps de kosten van rechtsbijstand voor het verhalen van die schade. Ook wanneer Juridische Zaken de slagingskans van een zaak klein acht, zal toch een stoelgesprek aangeboden worden aan het slachtoffer. Met deze ondersteuning wil het korps aangeven het slachtoffer serieus te nemen. Het kan voorkomen dat een advocaat toch iets in een zaak ziet en men alsnog besluit een procedure in gang zet. Dit gebeurt in de praktijk zelden. Het is nog niet voorgekomen dat een slachtoffer, tegen het advies van de jurist in, een zaak wenste voort te zetten. In dat geval zou het korps de kosten voor rechtsbijstand niet vergoeden.

De advocaat onderhoudt rechtstreeks contact met het OM en verzorgt de informatievoorziening richting het korps (Juridische Zaken). Het korps betaalt standaard uit in geval van toewijzing van de civiele vordering. Hiertoe dient het slachtoffer een akte van cessie te ondertekenen. Nadat het OM beslist of al dan niet

beroep wordt aangetekend en het definitieve vonnis is ontvangen, gaat de financiële administratie over tot daadwerkelijke betaling aan het slachtoffer.

Het CJIB int het bedrag bij de dader. Het Bureau Verzekeringen & Schadezaken van het korps controleert de voortgang van de betaling en neemt de incasso over wanneer het CJIB er niet in slaagt het geld te innen. In dat geval wordt gebruik gemaakt van eigen deurwaarders. In sommige gevallen sluit het advocatenkantoor rechtstreeks een betalingsregeling met dader met af.

In principe komen alle vormen van geweld tegen politieambtenaren in aanmerking voor het verhalen van schade op de dader, zolang er sprake van aantoonbare schade als gevolg van onrechtmatig handelen van de dader. Deze schade dient meer te omvatten dan bijvoorbeeld een tijdelijk psychisch onwelbevinden. In de praktijk leidt belediging echter zelden tot het verhalen van schade. Desalniettemin zijn enkele zaken waarin sprake was van ernstige persoonlijke belediging succesvol afgerond. Het beleid van korps Rotterdam-Rijnmond is er op gericht dat indien een voeging niet lukt of te weinig oplevert, in beginsel altijd overwogen zal worden om door te procederen (civiele zaak), ook wanneer de kosten hiervan wellicht hoger zullen uitpakken dan de baten. De kans op toewijzing dient echter wel reëel te zijn. Dit wordt samen met benadeelde mede bepaald door een jurist van het externe advocatenkantoor.

De procedure van schadeafhandeling is ten dele opgenomen in het geweldsprotocol en maakt onderdeel uit van de totale procedurebeschrijving voor wat betreft de afhandeling van geweld gericht op politieambtenaren. Deze beschrijving wordt in de vorm van een stappenplan gepresenteerd. Er worden aangepaste procedures beschreven in geval van ziekenhuisopname of besmettingsaccidenten. De procedure omtrent het inschakelen van de externe juristen en de wijze waarop uitbetaling van een toegewezen vordering plaatsvindt staan niet in het protocol beschreven.

Betrokken partijen

De belangrijkste partijen die betrokken zijn bij de schadeafhandeling: de betrokken benadeelde, leidinggevenden, afdeling Juridische Zaken, P&O, Bureau Verzekeringen & Schadezaken, juristen van de twee externe advocatenkantoren, OM (parketsecretaris), CJIB, DGVP en BSA. In het geweldsprotocol is een taakverdeling opgenomen voor de betrokken partijen.

Verbeterpunten

In het algemeen is de afdeling Juridische Zaken erg tevreden over de samenwerking met de externe advocatenkantoren. Juridische Zaken heeft in feite slechts een intermediaire rol, de daadwerkelijke uitvoering van de schadeafhandeling ligt bij de externe juristen. Het korps heeft inmiddels aanzienlijke jurisprudentie opgebouwd. Deze jurisprudentie biedt een handvat bij het vaststellen van claims, wat de afhandeling van nieuwe zaken vereenvoudigt. Er zijn in het kader van het geweldsprotocol goede afspraken gemaakt tussen OM, rechtbank en politie. Men heeft het idee dat er een prioriteitsbehandeling plaatsvindt ten aanzien van schadeclaims door politieambtenaren die slachtoffer zijn geworden van geweld.

Er worden enkele punten ter verbetering genoemd door de geïnterviewde schade-expert. In de eerste plaats komt het voor dat de chef van dienst te laat is met het opstarten van het traject van schadeafhandeling. Ook komt het voor dat de afdeling P&O het proces verbaal niet (tijdig) doorstuurt naar Juridische Zaken. In beide gevallen kan vertraging optreden waardoor men soms te laat is met het aanmelden van de civiele partijstelling in het strafproces. De informatievoorziening door het OM kan eveneens beter. Zo kwam het voor dat het korps meerdere keren informeerde bij het

OM over de zittingsdatum, maar dat het OM hierover geen duidelijkheid verschafte. De laatste keer dat men informeerde bleek de zaak reeds te zijn voorgekomen. Een administratief knelpunt is dat het CJIB geïnde bedragen rechtstreeks naar het slachtoffer overmaakt. Het kan dus voorkomen dat een slachtoffer een toegewezen schadevordering dubbel krijgt uitbetaald (van zowel korps als CJIB). In de praktijk blijkt echter dat daders vaak in gebreke blijven.

De afdeling Juridische Zaken heeft recentelijk het geweldsprotocol geëvalueerd. Uit de evaluatie blijkt dat 85% van de betrokkenen tevreden is over de aangeboden ondersteuning door het korps en het bereikte resultaat. Een klein percentage van de respondenten vindt dat zaken te lang zijn blijven liggen, dan wel dat er sprake is van administratieve onduidelijkheden. Ook blijkt het ontbreken van kennis bij chefs soms een bron van ergernis. Zij zijn immers de belangrijkste schakel bij het opstarten van een procedure én het attenderen van werknemers op het protocol. Een andere bevinding uit de evaluatie is dat bij diverse politieambtenaren het idee bestaat dat het geweldsprotocol gericht is op extra leedtoevoeging aan de dader. Dit is echter niet de intentie van het geweldsprotocol. Het primaire doel van het protocol is het verhalen van aantoonbare schade. Naar aanleiding van de evaluatie zal dit punt aandacht krijgen in de voorlichting over het protocol. Volgens de schade-expert leeft bij enkele politieambtenaren het misverstand dat wanneer een strafbaar feit wordt gepleegd tegen hen, dit standaard leidt tot het verhalen van schade.

5.2.3 *Midden- en West-Brabant*

Procedure van schadeafhandeling

De leidinggevende of het slachtoffer zelf (op advies van de leidinggevende) melden geweldsincidenten, die in aanmerking zouden kunnen komen voor het verhalen van schade, bij een van de juridisch medewerkers van het Kabinet van de Korpsleiding (afdeling Juridische Zaken). De juridisch medewerker beoordeelt de zaak, waarna een intakegesprek met het slachtoffer wordt gepland. In dit gesprek wordt de haalbaarheid van de zaak besproken. Tevens geeft de juridisch medewerker uitleg over het verdere verloop. Eventueel vind vooroverleg met OM (al dan niet via de lijnchef), parketsecretaris, de Officier van Justitie en/of de lijnchef plaats. Voorts gaat men na of het incident als dienstongeval is aangemerkt en of er een schademelding aan de verzekeraar heeft plaatsgevonden. Eigenlijk is dit de verantwoordelijkheid van de administratie van de betreffende districten, maar deze administratie is afhankelijk van een melding door de chef, die dit wel eens vergeet te regelen. In het intake-gesprek met de juridisch medewerker wordt ook ingegaan op hoe de opvang is geweest voor het slachtoffer. Soms schakelt Juridische Zaken naar aanleiding hiervan het bedrijfsmaatschappelijk werk in. Volgens de geïnterviewde schade-experts vindt tevens een terugkoppeling naar de lijn plaats, indien het idee bestaat dat er te weinig aandacht is besteed aan directe opvang en nazorg. Tenslotte gaat Juridische Zaken na of een proces verbaal voldoende is 'dichtgetimmerd'.

Juridische Zaken heeft rechtstreeks contact met het Centraal Informatiepunt Slachtoffers (CIS), dat gelieerd is aan het OM. Via het CIS, worden doorgaans de voegingsformulieren aan Juridische Zaken gezonden, onder vermelding van de zittingsdatum. Indien kort voor een zitting nog geen voegingsformulieren zijn ontvangen informeert Juridische Zaken hierover bij het CIS.

In de praktijk wordt meestal gevoegd in de strafzaak. Civiele procedures vinden alleen plaats in het geval van complexe zaken. Een medewerker van de afdeling Juridische Zaken vertegenwoordigt het slachtoffer in de strafzaak. Indien nodig wordt externe juridische en/of medische expertise ingeschakeld. Het korps neemt de vordering niet automatisch over van het slachtoffer. Het korps keert wel uit aan het slachtoffer

wanneer de betaling door het CJIB te lang duurt. Tenslotte handelt het korps loonschades af via Bureau Schadeafhandeling Ambtenaren (BSA). In het geval van kortdurend verzuim, wordt loonschade via een andere verzekeraar afgehandeld.

In principe komen volgens de geïnterviewde schade-experts alle strafbare feiten, waarbij sprake is materiële en/of immateriële schade in aanmerking voor het verhalen van schade. De kans op succes is groter bij lichamelijk letsel dan wanneer er sprake is van emotionele schade. Wanneer sprake is van immateriële schade (b.v. door een bedreiging) waarbij geen sprake is van een medisch erkend ziektebeeld wordt vaak 'terughoudend gevoegd' in verband met mogelijke afwijzing door rechters. De procedure van schadeafhandeling is niet opgenomen in het geweldsprotocol.

Betrokken partijen

Er zijn diverse partijen betrokken bij de afhandeling van schade als gevolg van een geweldsincident. De belangrijkste partijen betreffen: de betrokken benadeelde, leidinggevend, afdeling Juridische Zaken, CIS, OM, CJIB, BSA en DGVP.

Verbeterpunten

De geïnterviewde schade-experts noemen enkele vertrekpunten ten aanzien van de schadeafhandeling. In de eerste plaats geven de schade-experts aan dat leidinggevend niet altijd afdoende op de hoogte zijn van de wijze waarop de afhandeling van schade plaats dient te vinden. Zo worden het slachtoffer, de afdeling Juridische Zaken en de administratie niet altijd adequaat geïnformeerd door de leidinggevende. Hierdoor verloopt het proces van schadeafhandeling nogal eens moeizaam. Ten tweede geven de schade-experts aan dat de meeste administraties binnen het korps er niet altijd in slagen om de afhandeling van schade snel en soepel te laten verlopen. De schade-experts wijten dit met name aan de complexiteit van de procedure, capaciteitsgebrek bij de administraties en het ontbreken van routine. Met name de administratieve afhandeling van betalingen laat nogal eens te wensen over. Op dit moment overweegt het korps de vordering standaard van slachtoffers over te nemen. Tenslotte is het geweldsprotocol via de korpskrant en intranet onder de aandacht gebracht in het korps. Toch hebben de schade-experts het idee dat het protocol nog onvoldoende bekendheid geniet. Men wil de bekendheid van het protocol door middel van voorlichting vergroten.

5.2.4 *Limburg-Noord*

Procedure van schadeafhandeling

Wanneer sprake is van een dienstongeval, dienen het slachtoffer en zijn direct leidinggevende een registratieformulier in te vullen en in te leveren bij P&O. Als blijkt dat sprake is van een geweldsincident met letsel of (im)materiële schade bij het slachtoffer, schakelt P&O de afdeling Juridische Zaken in. Ook kan de melding bij Juridische Zaken rechtstreeks plaatsvinden door de direct leidinggevende, het OM of het BOT.

De afdeling Juridische Zaken neemt vervolgens contact op met de betrokken politieambtenaar. Er wordt dan vastgesteld wat de precieze aard en omvang van de (im)materiële schade is. Juridische zaken vult tevens het voegingsformulier in dat het slachtoffer naar aanleiding van de aangifte heeft ontvangen van de slachtofferbalie van het parket.

Er wordt meestal gevoegd in de strafzaak. Hierbij vertegenwoordigt Juridische Zaken het slachtoffer. Materiële schade aan eigendommen wordt niet in de voeging meegenomen, maar rechtstreeks door het korps vergoed aan het slachtoffer. Overige

materiële schade, bijvoorbeeld gedeerde neveninkomsten, worden wel in de voeging meegenomen. Indien sprake is van schadevorderingen van complexe aard, spant het korps zich in om een aanvullende civiele procedure op te starten. Voordat men hiertoe overgaat wordt de haalbaarheid van een dergelijke procedure door Juridische Zaken onderzocht. De schade-expert geeft aan dat het voeren van een aparte civiele procedure veel omslachtiger is dan het voegen in de strafzaak.

Wanneer de rechter de vordering tot schadevergoeding toewijst, neemt het korps deze vordering automatisch over, voor zover het immateriële schade betreft. De eventuele vergoeding van materiële schade ontvangt het slachtoffer van het CJIB.

De schade-expert geeft aan dat in principe alle soorten geweldsincidenten in aanmerking komen voor het verhalen van schade op de dader. Er loopt hier binnen het korps echter een discussie over. Het is niet duidelijk binnen het korps in welke gevallen schade verhaald dient te worden op de dader. In de praktijk komt het nauwelijks voor dat bij belediging of bedreiging een schadevergoeding wordt geëist. De twijfelgevallen liggen volgens de schade-expert bij (zeer) zware bedreiging. De procedure van schadeafhandeling is niet opgenomen in het geweldsprotocol.

Betrokken partijen

De belangrijkste partijen die betrokken zijn bij de afhandeling van schade zijn: de betrokken benadeelde, leidinggevend, P&O, afdeling Juridische Zaken, OM, slachtofferbalie Parket, CJIB en DGVP.

Verbeterpunten

De geïnterviewde schade-expert geeft aan dat de procedure van schadeafhandeling voor verbetering vatbaar is. De aanmelding van incidenten verdient duidelijk verbetering. Deze aanmelding verloopt momenteel via diverse kanalen, terwijl deze volgens het geweldsprotocol plaats dient te vinden door de direct leidinggevende van het slachtoffer. Volgens de geïnterviewde schade-expert heeft dit te maken met feit dat het geweldsprotocol onvoldoende bekendheid geniet binnen het korps. Het protocol is weliswaar toegankelijk via het intranet, maar is niet actief genoeg onder de aandacht gebracht.

Veel chefs zijn onvoldoende op de hoogte van de exacte procedure van schadeafhandeling en stellen de medewerkers van de afdeling Juridische Zaken soms niet op de hoogte van een voorval. Ook in de interviews met de slachtoffers wordt het beeld bevestigd dat het onduidelijk is welke stappen ondernomen moeten worden bij het afhandelen van schade en wie vervolgens verantwoordelijk is voor het ondernemen van deze stappen. Zo bleek één geïnterviewde de zittingsdatum reeds van het OM ontvangen te hebben, maar was de afdeling Juridische Zaken hiervan niet op de hoogte. De geïnterviewde politieambtenaar wachtte op een reactie van Juridische Zaken, terwijl Juridische Zaken wachtte op de zittingsdatum. Dit had gevolgen kunnen hebben voor het op tijd indienen van het voegingsformulier.

De schade-expert heeft het idee dat de precieze procedure van schadeafhandeling niet duidelijk genoeg omschreven is in het protocol. Zo ontbreekt een stappenplan, waarin de taken en verantwoordelijkheden van de diverse partijen ten aanzien van de afhandeling van schade wordt omschreven.

6 Conclusies

Dit onderzoek geeft antwoord op de volgende onderzoeksvragen:

1. Op welke wijze worden politieambtenaren opgevangen na een geweldsincident?
2. Wat zijn hun overwegingen om aangifte te doen van het incident?
3. Hoe beïnvloedt het incident het functioneren van de politieambtenaar?
4. Hoe wordt de aangifte in het korps afgehandeld?
5. Op welke wijze wordt de schade voor de politieambtenaar afgehandeld?
6. Welke mogelijkheden voor verbeteringen van de afhandeling van geweldsincidenten zien de betrokken politieambtenaren?

Hieronder behandelen we de conclusies uit het onderzoek per onderzoeksvraag. Hierbij moeten we er rekening mee houden dat de interviews bij slechts 10 politieambtenaren uit vier korpsen heeft plaatsgevonden. Dit betekent dat er geen sprake is van een representatief onderzoek, maar dat uitsluitend een eerste indruk verkregen wordt van de wijze waarop korpsen geweld tegen politieambtenaren afhandelen. De hier gepresenteerde conclusies zijn dan ook niet algemeen geldend, maar hebben alleen betrekking op de hier onderzochte geweldsincidenten. Indien er naar aanleiding van dit onderzoek behoefte bestaat aan een representatief beeld van de wijze waarop de korpsen de opvang van politieambtenaren na geweldsincidenten verzorgen en de schadeafhandeling regelen, kunnen wij met behulp van de nu verkregen kennis een gedegen kwantitatief onderzoek opzetten.

6.1 Op welke wijze worden politieambtenaren opgevangen na een geweldsincident?

- Politieambtenaren worden na een geweldsincident opgevangen door diverse partijen: hun collega's, de chef van dienst en in sommige gevallen door hogere leidinggevenden. Na grootschalige incidenten vindt een debriefing plaats met alle betrokken politieambtenaren.
- De geïnterviewde politieambtenaren zijn tevreden over de directe opvang door het korps. Men vindt vooral steun bij directe collega's en bij het thuisfront.
- De nazorg is in sommige gevallen voor verbetering vatbaar, met name de ondersteuning door de direct leidinggevende bij het doorlopen van de juridische afhandeling van een incident.
- Diverse politieambtenaren beschouwen de hulp van de afdeling Juridische Zaken bij het verhalen van schade op de dader als een belangrijke vorm van nazorg.

6.2 Wat zijn overwegingen om aangifte te doen van het incident?

- Overwegingen van politieambtenaren om wel of geen aangifte te doen van geweldsincidenten hebben betrekking op de ernst van het incident, de geleden schade, de aanwezigheid van fysiek letsel en de psychische toestand van de dader. De politieambtenaren conformeren zich aan de waargenomen normen voor het doen van aangifte.
- De politieambtenaren geven aan dat er sprake is van een cultuuromslag met betrekking tot het doen van aangifte. Het wordt meer vanzelfsprekend dat agenten aangifte doen van tegen hen gericht geweld. Zij beschouwen het geweldsprotocol daarbij als een steun in de rug.
- Politieambtenaren doen zelden aangifte van belediging of bedreiging. Dit wil overigens niet zeggen dat er in dat geval geen boete wordt gegeven.

- De criteria voor wel of niet aangifte doen van geweld tegen een politieambtenaar zijn niet altijd helder. Het beleid lijkt te variëren per leidinggevende en per team.

6.3 Hoe beïnvloedt het incident het functioneren van de politieambtenaar?

- Het letsel dat de politieambtenaren opliep gedurende het incident leidde in enkele gevallen tot ernstige en langdurige lichamelijke klachten en beperkingen. Soms was ook sprake van tijdelijke psychische beperkingen door angst of onzekerheid.
- In veel gevallen zijn politieambtenaren door het incident extra alert op gevaarsituaties. Zij letten meer op hun eigen veiligheid en die van collega's.
- De geïnterviewde politieambtenaren geven aan dat hun eigen professioneel functioneren niet is aangetast door het incident.
- Bij één van de onderzochte incidenten zijn diverse betrokken collega's langdurig uitgevallen of overgeplaatst als gevolg van het geweldsincident.
- Het incident en de afhandeling ervan in het korps heeft bij geen van de politieambtenaren in dit onderzoek geleid tot de overweging om ander werk te zoeken.
- Ook collega's die getuige zijn van geweld tegen een politieambtenaar kunnen als gevolg hiervan psychische klachten krijgen. Deze collega's dienen derhalve goede opvang en nazorg te krijgen.

6.4 Hoe wordt de aangifte in het korps afgehandeld?

- De aangifte wordt doorgaans opgenomen door recherche, waarna de aangifte naar het OM (voor de strafrechtelijke afhandeling) en de afdeling Juridische Zaken (voor de schadeafhandeling) gaat.
- Politieambtenaren ervaren geen belemmeringen bij het doen van aangifte. Zij zijn tevreden over de wijze waarop recherche de aangifte opneemt.
- Het aanleveren van zaken aan Juridische Zaken verloopt niet altijd goed. Soms blijven zaken liggen bij P&O of verzuimt de leidinggevende een zaak tijdig door te geven.
- De leidinggevende schiet soms tekort in het adequaat informeren van de politieambtenaar over de te volgen procedure.
- In het algemeen is sprake van een goede samenwerking met het OM wat betreft het verhalen van schade. Het OM lijkt in sommige korpsen een prioriteitsbehandeling te geven aan zaken tegen politieambtenaren.
- Het OM heeft als uitgangspunt dat het geen transactie (schikking) aanbiedt aan de verdachte van een geweldsincident tegen een politieambtenaar.
- Zowel politieambtenaren als schade-experts vinden het moeilijk in te schatten of hoger gestraft wordt bij geweld tegen een ambtenaar dan bij geweld tegen een burger. Dit komt mede doordat schade-experts zich primair richten op de schadeafhandeling en niet op de strafzaak. Voor politieambtenaren is de onderbouwing van een vonnis meestal niet duidelijk. Soms lijken de betreffende artikelen (misdrijf gepleegd tegen ambtenaar in functie) niet ten laste te worden gelegd.

6.5 Op welke wijze wordt de schade voor de politieambtenaar afgehandeld?

- De procedure van schadeafhandeling is complex, er zijn veel partijen betrokken bij de afhandeling van de schade.

- In twee korpsen ontbreekt een goede beschrijving van de procedure van schadeafhandeling. In deze korpsen bestaat onduidelijkheid over de taakverdeling bij de afhandeling van schade.
- De administratieve afhandeling van betalingen verloopt niet efficiënt. Het is voor de slachtoffers van geweldsmisdrijven soms onduidelijk wat de precieze betaalstatus is. Ook komt het voor dat dubbele betaling plaatsvindt: door het korps en door het CJIB.
- Om een schadevergoeding te claimen bij een dader wordt meestal gevoegd in het strafproces, dit verloopt redelijk succesvol.
- Afzonderlijke civiele procedures worden nauwelijks gevoerd, gezien de hogere kosten, de complexiteit en de grote doorlooptijd van een dergelijk traject. Niettemin lijkt het vanuit het oogpunt van afschrikking en personeelszorg zinvol om afzonderlijke civiele procedures te voeren indien voeging niet mogelijk is of weinig oplevert.
- De hoogte van de schadevergoeding staat los van het feit of het geweld tegen een ambtenaar is gericht. De schadevergoeding is uitsluitend gebaseerd op de hoeveelheid schade.
- Eén van de korpsen heeft goede ervaringen met de afhandeling van schade door externe shadebureaus.

6.6 Mogelijke verbeteringen van de afhandeling van geweldsincidenten

- De opstelling van de leidinggevende is erg belangrijk voor de betrokken politieambtenaren. Het is van belang dat de leidinggevende adequate informatie verstrekt over de procedure en gedurende het gehele traject belangstelling blijft tonen voor het welbevinden van de betrokken politieambtenaar.
- Het is van belang dat voor alle partijen duidelijk is wie er verantwoordelijk is voor de totale afhandeling van een geweldsincident (inclusief directe opvang, nazorg, aangifte, schadeafhandeling, etc). Dit zou bij voorkeur de verantwoordelijkheid van de direct leidinggevende van de betrokken politieambtenaar moeten zijn.
- Het lijkt zinvol om de complexe procedures bij de schadeafhandeling te vereenvoudigen en een duidelijk stappenplan in te voeren indien dat ontbreekt.
- In sommige korpsen zou het geweldsprotocol meer onder de aandacht van politieambtenaren en hun leidinggevendens gebracht kunnen worden. Een beknopte en overzichtelijke samenvatting van het protocol (op 1 A4) waarin juridisch jargon wordt vermeden kan daarbij een goed hulpmiddel zijn.
- Het beleid van het korps over de criteria wanneer wel of niet aangifte wordt gedaan van geweld tegen een politieambtenaar dient helder te zijn en consequent te worden doorgevoerd.
- De jurisprudentie die in sommige korpsen beschikbaar is voor het vaststellen van schadeclaims, kan ook bruikbaar zijn voor andere korpsen. Deze jurisprudentie zou uitgewisseld en landelijk toegankelijk gemaakt moeten worden.
- Het is van belang dat de aangifte van een geweldsincident juridisch goed in elkaar zit om de strafzaak en de civiele vordering goed te laten verlopen. Mogelijk zouden concept-aangiften vooraf door het OM kunnen worden beoordeeld op volledigheid, juistheid en haalbaarheid.
- Om te stimuleren dat de korpsen een “lerende organisatie” worden, is het zinvol om bij ernstige geweldsincidenten IBT-docenten in te schakelen. Zij kunnen de betrokken politieambtenaren feedback geven over hun optreden en de ervaringen van deze politieambtenaren gebruiken in de opleiding die zij verzorgen.
- Gezien de lange doorlooptijd van de schadeafhandeling en de onzekerheid over de betaling door de dader is het aan te raden dat het korps de vordering standaard

overneemt en de toegewezen schadevergoeding aan de betrokken politieambtenaar betaalt.

6.7 Vragen voor toekomstig onderzoek

Het huidige onderzoek betreft de afhandeling van de schade die individuele politieambtenaren lijden door geweldsincidenten en is niet opgezet om de afhandeling van schade die het korps lijdt in kaart te brengen. Het is derhalve niet volledig duidelijk geworden uit dit onderzoek of en op welke wijze het korps en de zorgverzekeraar (DGVP) geleden schade verhalen op de dader. Bij ziekteverzuim en medische behandeling zijn er immers kosten die mogelijk op de dader (of zijn verzekeraar) verhaald zouden kunnen worden. In de onderzochte zaken lijkt er geen sprake te zijn van voeging of civiele zaken die het korps aanspant tegen de dader. Toekomstig onderzoek zou zich kunnen richten op de afhandeling van dergelijke schade voor het korps of voor de verzekeraar.

In het huidige onderzoek is geen representatief beeld verkregen van de wijze waarop de korpsen de opvang van politieambtenaren na geweldsincidenten verzorgen en de schadeafhandeling regelen. Zoals eerder reeds is aangegeven, betreft het huidige onderzoek een verkenning van de wijze waarop deze opvang en schadeafhandeling verlopen. Het is het zinvol om met behulp van de nu verkregen kennis een kwantitatief onderzoek op te zetten. Het huidige onderzoek geeft diverse aandachtspunten die in een dergelijke kwantitatief onderzoek aan bod zouden moeten komen. Dit betreft bijvoorbeeld de rol van de leidinggevende als verantwoordelijke voor de afhandeling van het incident, de eenduidigheid van het beleid in een korps om aangifte te doen, de gevolgen van de incidenten voor het functioneren van de politieambtenaren en de rol van het thuisfront.

Naast de afhandeling van geweldsincidenten heeft ook preventie van dergelijke incidenten uiteraard aandacht. Timmer (1999) geeft aan dat er veel winst valt te halen door het verbeteren van de opleiding en training van politieambtenaren bij het optreden in gevaarsituaties. In 2002 is het politieonderwijs vernieuwd en zijn ook de opleiding en toetsing op het gebied van geweldsbeheersing aangepast. Het is op dit moment nog onduidelijk in hoeverre deze recente veranderingen in de politieopleiding effectief zijn in het beter hanteren en deëscaleren van gevaarsituaties door politieambtenaren. Toekomstig onderzoek kan uitwijzen in hoeverre dit het geval is.

Literatuur

Griffioen-Young, H. J. (2003). Geweld tegen ambtenaren: aantallen, afhandeling en doorlooptijd in vier politiekorpsen. Soesterberg: TNO Technische Menskunde.

Halewijn, I. Nuyens, M., Waterbeemd, H. van de (2002). Op weg naar meer kwantitatieve en kwalitatieve informatie over agressie en geweldsincidenten: voortgangsverslag pilot Haaglanden. Hoofddorp: TNO Arbeid.

Middelhoven, L.K. en Driessen, F.M.H.M. (2001). Geweld tegen werknemers in de (semi-) openbare ruimte. Den Haag: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Ministerie van Justitie.

Ministerie van Justitie (7 oktober 2002). Brief aan de Tweede Kamer, kenmerk 5180146/502/GBJ. Met bijlage van Openbaar Ministerie, Parket-Generaal: Geweld tegen ambtenaren – een voorlopige strafvorderlijke analyse.

Regeling toetsing geweldsbeheersing politie (2001). Staatscourant 20 december 2001, nr. 247/pag. 10.

Timmer, J. S. (1999). Politiewerk in gevaarsituaties. Omgaan met agressie en geweld van burgers in het basispolitiewerk. Amsterdam: Centrum voor Politiewetenschappen.

Ybema, J.F., & Smulders, P. (2002). Emotionele belasting en de noodzaak tot het verbergen van emoties op het werk. *Gedrag en Organisatie*, 15, 129-146.

Bijlage: Beschrijving van de geweldsincidenten

In deze bijlage geven we een beschrijving van de 10 geweldsincidenten. In deze beschrijvingen geven we aan wat de aanleiding en aard van het incident was, welke schade de politieambtenaar heeft opgelopen en welke juridische stappen zijn ondernomen tegen de dader. Tevens wordt duidelijk welke feiten ten laste zijn gelegd (voor zover deze betrekking hadden op de geïnterviewde politieambtenaar), wat de uitspraak van de rechtbank was en hoe lang de juridische afhandeling⁷ van de schade heeft geduurd.

Casus 1 Verzet bij aanhouding: poging tot wurging

Korte beschrijving incident

Tijdens een surveillance, na afloop van een zogenaamde ‘horecadienst’, zien een hoofdagent en haar collega een man urineren tegen een auto. De agenten spreken de man aan op zijn gedrag en geven aan proces-verbaal op te zullen maken. De man blijkt erg dronken en weigert mee te werken. Hij beledigt de agenten en wil weglopen. Naar aanleiding hiervan delen de agenten de man mee dat hij is aangehouden. Bij de aanhouding verzet de man zich hevig. Men verzoekt de man herhaaldelijk om mee te werken en in de dienstwagen plaats te nemen, maar het verzet houdt aan. De collega van de hoofdagent wordt hierbij geschopt. Uiteindelijk weet de hoofdagent de man om zijn nek te grijpen en op die manier de dienstwagen in te manoeuvreren. Ze neemt naast de man plaats. Op dat moment grijpt de man haar bij de keel, knijpt die dicht en zet haar hoofd klem tegen de deurstijl. Dit gebeurt buiten het gezichtsveld van de collega, die buiten wordt beziggehouden door de vriendin van de man. De hoofdagent probeert haar collega te roepen, maar weet geen stemgeluid meer voort te brengen. Uiteindelijk weet de hoofdagent toch de aandacht van haar collega te trekken, door met de auto te bewegen. De collega schiet te hulp en de man laat los. Vervolgens wordt de collega in het gezicht geslagen door de man. Men slaagt er in de man te boeien, waarna het verzet grotendeels eindigt. Eenmaal op het bureau blijft de man echter recalcitrant en weigert de ophoudkamer⁸ binnen te gaan. Tijdens de voorleiding aan de hulpofficier van justitie volgen opnieuw beledigingen.

Schade betrokken politieambtenaar

In eerste instantie was sprake van een gezwollen en pijnlijke keel en kaak. Door de huisarts en, in een later stadium, de KNO-arts is luxatie (ontwrichting) en zware kneuzing aan het strottenhoofd geconstateerd. Men vermoedde een scheurtje in het strottenhoofd. De agente heeft ongeveer 5 tot 6 weken last van keelpijn en problemen met de slikreflex gehad. Door de keelpijn wordt zij continu aan het voorval herinnerd. Ook bestond bij agente angst voor blijvende beschadiging. Pas toen de huisarts haar wees op de zeer ernstige gevolgen die het incident had kunnen hebben, beseft de agente de volle impact van het incident.

Juridische afhandeling van het incident

Afhandeling:	Er is gevoegd in de strafzaak.
Tenlastelegging:	poging doodslag, wederspanning, belediging (art. 287, 180, 266/267 W.v.Str.).

⁷ In de meeste gevallen gaat het om de periode vanaf het incident tot het moment dat volledige uitkering van een eventuele civiele vordering heeft plaatsgevonden.

⁸ Tijdelijk verblijf voor arrestanten, in afwachting van de voorleiding.

Eis OM/civiele vordering:	160 uur werkstraf, €350 civiele vordering.
Vonnis:	mishandeling, wederspanning, belediging (art. 300/304, 180, 266/267 W.v Str.).
Straf:	90 uur werkstraf, €350 (subsidiar 7 dagen hechtenis).
Totale duur afhandeling:	4 maanden.

Casus 2 Verzet bij aanhouding: zware mishandeling

Korte beschrijving incident

Een hoofdagent en zijn collega gaan af op een melding dat een gezin problemen zou ondervinden met hun agressieve zoon. Eenmaal ter plaatse doet een agressief ogende jongen de voordeur van het huis open. Zijn hand is bebloed en de agenten zien een duidelijk aangeslagen en angstige vrouw, de moeder van de jongen, binnenzitten. De agenten geven aan binnen te willen komen. De jongen zegt dit niet te willen, maar zijn moeder geeft de agenten onmiddellijk toestemming. Het blijkt dat de jongen zijn vader ernstig heeft bedreigd, één of beide ouders heeft geslagen en vernielingen heeft aangericht. De agenten vragen de vrouw of ze aangifte wil doen tegen haar zoon, waarop zij bevestigend antwoordt. Op dat moment wil de jongen weglopen, waarop de hoofdagent aangeeft dat hij moet blijven staan. Hierop komt de jongen agressief op de agent afgelopen en begint te dreigen. De hoofdagent maant tot rust, maar de jongen wordt steeds driftiger. Ook zijn moeder wordt ondertussen steeds emotioneler en drukker, wat een averechtse uitwerking op de jongen blijkt te hebben. De jongen doet vervolgens een stap terug en wil om de agent heen lopen, waarop de agent hem vastpakt. Er ontstaat een worsteling waarbij de jongen de jas van de agent over diens hoofd probeert te trekken. Dan wordt de agent achteruit geduwd, hij struikelt daarbij over een tafel, verliest het evenwicht en komt met het achterhoofd op een stenen muur terecht. De jongen begint vervolgens op het gezicht van de verdwaasde hoofdagent in te slaan. De collega van de hoofdagent probeert de jongen weg te trekken door een verwurging bij hem aan te leggen. De collega en de jongen vallen op de bank, waarbij een flinke pluk haar uit het hoofd van de collega wordt getrokken. Ondertussen probeert de hoofdagent op te staan, maar zakt direct weer door de benen. De jongen schrikt wanneer hij ziet dat de hoofdagent hevig bloedt en rent het huis uit. De hoofdagent wordt naar het ziekenhuis gebracht om zijn verwondingen te laten behandelen. De jongen blijkt in verband met de verwondingen aan zijn hand naar hetzelfde ziekenhuis als de hoofdagent te zijn gegaan. Hij moet daar uiteindelijk door 5 agenten overmeesterd worden.

Schade betrokken politieambtenaar

De hoofdagent heeft een 10 cm grote wond op het achterhoofd. In eerste instantie is sprake van veel hoofdpijn en vermoeidheid. Vanwege de hechtingen moet de agent twee weken thuisblijven. Hierna probeert hij het werk te hervatten, maar door de aanhoudende vermoeidheid en hoofdpijn is hij gedwongen nog een week te thuis te blijven. De hoofdagent houdt een blijvend litteken op het achterhoofd over aan het incident. De materiële schade beperkt zich tot de dienstkleding.

Juridische afhandeling van het incident

Afhandeling:	Er is gevoegd in de strafzaak.
Tenlastelegging:	zware mishandeling (art. 302 W.v.Str.).
Eis OM/civiele vordering:	180 uur werkstraf, waarvan 60 uur voorwaardelijk, €750 civiele vordering wegens immateriële schade.
Vonnis:	mishandeling (art. 300 W.v.Str.).

Straf:	80 uur werkstraf, waarvan 40 uur voorwaardelijk, proeftijd van 1 jaar, gedeeltelijke toewijzing vordering: €375.
Totale duur afhandeling:	9 maanden.

Casus 3 Spugende arrestant

Korte beschrijving incident

Een agente en haar collega krijgen een melding dat twee surveillanten bedreigd zouden zijn door een, bij het korps bekende, drugsverslaafde. De surveillanten vroegen om assistentie omdat aanhouding zonder verzet niet mogelijk werd geacht. Zo zou de persoon in kwestie bedreigd hebben de surveillanten met een mes te steken. Ter plaatse hebben de agente en haar collega de persoon in kwestie geboeid en een veiligheidsfouillering uitgevoerd, waarbij inderdaad een mes wordt aangetroffen. De aangehouden persoon wordt vervolgens achterin de surveillancewagen geplaatst, waarna men naar het bureau rijdt. Tijdens de rit volgen diverse beledigingen en bedreigingen richting de overige inzittenden. Het lukt de agente niet om de verdachte te kalmeren. Nadat wederom een belediging volgt, zegt de agente vanuit de bijrijderplaats dat de verdachte onmiddellijk moet ophouden en haar mond dicht moet houden. Op dat moment spuugt de verdachte van korte afstand in de mond van de agente, waarbij gezegd wordt: 'zo, die kun je krijgen'. Eenmaal op bureau blijft de verdachte zich verzetten. Tevens volgen er nog diverse bedreigingen en beledigingen en de verdachte spuugt nog een aantal keer richting de agente en collega's. Nadat de verdachte in de ophoudkamer is gebracht is de agente haar mond gaan uitspoelen.

Schade betrokken politieambtenaar

Direct na het incident is bloed afgenomen bij de EHBO-post. De uitslag van de tests volgden pas twee weken later. Toen bleek dat er geen sprake was van besmetting. In afwachting van de uitslag voelde de agente zich echter angstig, machteloos en onzeker. Het was immers onduidelijk wat de precieze gevolgen van het incident zouden zijn. Bovendien was in deze periode geen intiem lichamelijk contact mogelijk met haar partner. De agente sliep in deze periode slechter, voelde zich 'niet zichzelf' en raakte sneller geïrriteerd. De agente beschouwde het incident als bijzonder vernederend. Pas nadat de uitslag bekend werd verdwenen bovengenoemde gevoelens grotendeels.

Juridische afhandeling van het incident

Afhandeling:	Er zal gevoegd worden in de strafzaak. Op het moment van het interview is deze procedure nog niet in gang gezet.
Tenlastelegging:	(bedreiging, belediging, mishandeling: art. 285, 266/267, 300/304 W.v.Str.).
Eis OM/civiele vordering:	-
Vonnis:	-
Straf:	-
Totale duur afhandeling:	-

Casus 4 Inrijden op agent (I)

Korte beschrijving incident

Een brigadier krijgt samen met zijn collega het verzoek assistentie te verlenen aan collega's uit een ander district. Er blijkt een illegale houseparty op handen te zijn. De politie probeert de toegestroomde bezoekers ervan te weerhouden het festivalterrein op te gaan. De brigadier en zijn collega arriveren op een punt waar de andere agenten de weg met politiewagens hebben geblokkeerd. Precies op het moment van aankomst

probeert een auto de blokkade via de berm te omzeilen. De brigadier en zijn collega weten met hun wagen de toegang echter te versperren. Vervolgens stappen de twee agenten uit om nadere orders van de leidinggevende te ontvangen. Op dat moment komt echter een tweede auto door de berm gestoken. De brigadier geeft een stopteken, maar dit wordt genegeerd door de bestuurder van de auto. De auto vermeerdert vaart en rijdt op de brigadier in, die op de motorkap van de auto belandt. Hij rolt echter meteen weer van de kap af, weet het portier van de auto te openen en gaat in de portieropening staan. De bestuurder geeft echter opnieuw veel gas en rijdt door. Op dat moment besluit de collega van de brigadier op de het voorwiel van de auto te schieten. De kogel mist echter doel en komt in de wielkap terecht. Omdat de auto steeds sneller gaat rijden besluit de agent om met één been uit het portier te gaan hangen om uiteindelijk los te laten. De auto heeft echter een dermate hoge snelheid bereikt dat de brigadier op het moment van loslaten hard op het asfalt terecht komt en meerdere malen omslaat. Omdat dit slechts een fractie na het lossen van het schot gebeurt, lijkt het voor sommige collega's alsof de brigadier werd neergeschoten vanuit de auto. Dit veroorzaakt de nodige hectiek. De auto wordt enkele tientallen meters verderop klemgereden door politiewagens, waarna de bestuurder en bijrijder zijn aangehouden. De brigadier is per ambulance afgevoerd. Na het incident werd de blokkade opgeheven

Schade betrokken politieambtenaar

Onmiddellijk na het incident zijn in het ziekenhuis foto's gemaakt. Hieruit bleek dat er geen sprake was van interne bloedingen of breuken. Door de pijn had de brigadier de eerste dagen problemen met slapen. De eerste twee weken na het incident heeft de agent volledig verzuimd. De derde week is de agent voor 50% hervat, in de 4^e week is hij volledig hervat. Wegens de aanhoudende pijn is de agent na ongeveer vier maanden opnieuw naar het ziekenhuis gegaan, waar men aangaf dat sprake was van zware 'verstuing' van de spieren en pezen. Ruim anderhalf jaar na het incident is nog steeds sprake van pijn in de nek- en schouderregio en in de rug. Bij belasting van de rug en/of nek volgen onherroepelijk klachten, wat diverse beperkingen met zich mee brengt.

Juridische afhandeling van het incident

Afhandeling:	Er is gevoegd in de strafzaak. Tevens is contact geweest tussen de autoverzekeraar van de dader en Juridische Zaken.
Tenlastelegging:	poging doodslag (art. 287/45 W.Str.).
Eis OM/civiele vordering:	18 maanden gevangenisstraf waarvan 6 voorwaardelijk (poging doodslag), rijontzegging van 1 jaar, verbeurdverklaring auto, civiele vordering van €335 (€650 immaterieel en €185 materieel, onder meer wegens gederfde neveninkomsten).
Vonnis:	poging zware mishandeling (art. 302/45 W.v.Str.).
Straf:	120 uur werkstraf (poging toebrengen zwaar lichamenlijk letsel werd bewezen), voorwaardelijke gevangenisstraf van 3 maanden, rijontzegging van 1 jaar, volledige toewijzing van de vordering.
	Via de verzekeringsmaatschappij van de dader is 2750€ schadevergoeding ontvangen. Hierin is de civiele vordering van €335 verdisconteerd. Wanneer het korps het bedrag van €335 alsnog ontvangt van het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB) dient dit te worden verrekend met de verzekeringsmaatschappij.
Totale duur afhandeling:	18 maanden.

Casus 5 Bedreiging en verzet bij aanhouding: kaakslag

Korte beschrijving incident

In het kader van een actie 'openbare orde en veiligheid' voeren drie aspiranten controles uit in de metro. Hierbij is het beleid dat repressief zal worden opgetreden, voor iedere overtreding wordt gelijk een bon geschreven. De eerste overtreding die door de aspiranten wordt gezien betreft een man die zijn voeten op de bank heeft. De man wordt hierop aangesproken en men verteld hem dat hij een bekeuring zal krijgen. De man springt op en neemt een dreigende houding aan. De aspiranten manen hem tot rust, maar hij begint te duwen en te bedreigen. Hierop zeggen de aspiranten tegen de man dat hij bij de eerstvolgende halte dient uit te stappen om een en ander af te handelen. De man geeft aan dat de aspiranten maar beter in de metro kunnen blijven. Bij de volgende halte stappen zowel de man als de aspiranten uit. De geïnterviewde aspirant pakt de man vast om hem staande te houden. De man rukt zich echter los, rent weg maar komt ten val. Een collega van de geïnterviewde helpt de man overeind, maar krijgt een 'knetje' op het bovenbeen. De geïnterviewde aspirant houdt de man daarop aan. Ze wordt daarbij echter vol op haar kaak geslagen. Inmiddels is door de 3^e aspirant om assistentie verzocht. Deze assistentie arriveert op tijd en de man wordt afgevoerd. De geïnterviewde neemt naast de man plaats in de dienstwagen. De man blijft agressief en ook de (persoonlijke) bedreigingen houden aan.

Schade betrokken politieambtenaar

Er was sprake van lichte kneuzingen aan de kaak, wat de eerste 2 dagen na het incident pijn en enige problemen met eten veroorzaakte. De eerste drie maanden durfde de aspirant niet alleen met de metro naar de opleiding te gaan, temeer omdat de man bedreigd had haar 'nog wel te krijgen' in de metro.

Juridische afhandeling van het incident

Afhandeling:	Er is gevoegd in de strafzaak (ook de collega van geïnterviewde heeft gevoegd in de strafzaak).
Tenlastelegging:	mishandeling, bedreiging (art. 300, 285 W.v.Str.).
Eis OM/civiele vordering:	Werkstraf 30 dagen, civiele vordering van 250€wegens immateriële schade, per aspirant.
Vonnis:	mishandeling, bedreiging (art. 300, 285 W.v.Str.).
Straf:	Werkstraf 30 dagen, subsidiair 15 dagen hechtenis, de vordering is toegewezen (250€per aspirant).
Totale duur afhandeling:	6 maanden.

Casus 6 Verzet bij aanhouding: schop in het gezicht

Korte beschrijving incident

Een hoofdagent en haar collega krijgen een melding dat de ruiten van een café zouden zijn vernield. De dader zou zijn weggelopen, maar werd gevolgd door de eigenaar van het café. De agenten gaan op de melding af en vinden de dader al snel, op aanwijzen van de café-eigenaar. De dader wordt aangesproken en direct aangehouden. Inmiddels is ook een derde collega gearriveerd die assisteert bij de aanhouding. De man wordt tegen een gevel gezet en vervolgens tegen een auto. Hierbij verzet hij zich hevig, scheldt de agenten uit en er volgen diverse bedreigingen. Wanneer het verzet aanhoudt, pakt de hoofdagent de man in een verwurging, waarna collega's hem boeien. De man blijft schelden en maakt schopbewegingen naar achteren. Men probeert de man achterin een politiebusje te krijgen, maar de man zet zich af tegen de bumper. Uiteindelijk weten de agenten de man toch op de vloer van de bus te krijgen. De arrestant ziet echter kans om hard met zijn been naar achter te schoppen en raakt de hoofdagent vol in het gezicht. Een collega wordt geschampt. Inmiddels zijn meerdere

collega's gearriveerd. Zij krijgen de man alsnog in de bus, na wederom veel verzet. De man wordt afgevoerd en in verzekering gesteld.

Schade betrokken politieambtenaar

Er is sprake van een gekneusde neuswortel, wondje aan de lip en er is een stukje snijtand afgebroken. De agente heeft twee weken lang een blauw en pijnlijk gezicht gehad. De verwondingen zijn direct na het incident bij de huisartsenpost behandeld. In een later stadium heeft een tandartsconsult plaatsgevonden.

Juridische afhandeling van het incident

Afhandeling:	Er is gevoegd in de strafzaak naar aanleiding van de vernieling.
Tenlastelegging:	poging tot zware mishandeling, wederspanningheid (art. 302/45, 180 W.v.Str.).
Eis OM/civiele vordering:	200 uur dienstverlening voor vernieling en mishandeling van de agente (en haar collega), civiele vordering van €400 wegens immateriële schade.
Vonnis:	mishandeling, wederspanningheid (art. 300, 180 W.v.Str.).
Straf:	140 uur dienstverlening, gedeeltelijk toewijzing vordering: €250.
Totale duur afhandeling:	De zaak loopt nog, een 1 ^e gedeelte van het bedrag is ontvangen van het CJIB.

Casus 7 Openlijke geweldpleging, zware mishandeling

Korte beschrijving incident

Tijdens een 'horecadienst' krijgen een brigadier en zijn collega de melding dat er een ruzie aan de gang zou zijn in een woning. De melding was echter vrij onduidelijk, op diverse vragen van de agenten kon de meldkamer geen antwoord geven. Ook was geen telefoonnummer van de melder beschikbaar. Met een onopvallende auto zijn de agenten naar de betreffende straat gereden en hebben de omgeving verkend. Eenmaal aangekomen bij de woning stapt de brigadier met zijn collega de auto uit. Tijdens het afsluiten van de auto komt een man heftig gebarend op de agenten af. De man lijkt iets tegen de agenten te roepen. De agenten kunnen het gedrag van de man niet helemaal plaatsen en hebben het idee dat een en ander niet tegen hen bedoeld is, maar tegen een kind dat tussen de man en agenten in loopt. De agenten schenken daarom niet direct aandacht aan de man. De man rent echter op de agenten af, terwijl een vrouw hem probeert tegen te houden. Op hetzelfde moment komt een auto hard aangereden. De auto stopt ter hoogte van de agenten, de bestuurder stapt uit en rent eveneens op de agenten af. Zonder enige aanleiding en nog voordat een woord gewisseld is ontsteken beide mannen in blinde woede waarbij zij de agenten duwen en slaan. De collega van de brigadier wordt hardhandig weggeduwd en valt met haar rug op de grond. Vervolgens richt de agressie zich volledig op de brigadier, die zich tegen het slaan probeert te verweren met zijn staaflamp. Het verweer sorteert echter totaal geen effect. De brigadier loopt daarom achteruit, teneinde te ontsnappen aan het geweld. Hij durft zich niet om te draaien uit angst op zijn slaap geraakt te worden en bewusteloos te raken. Uiteindelijk ziet hij zich genoodzaakt een waarschuwingsschot te lossen. De mannen, naar later blijkt broers, houden even in. Nadat de brigadier op hen benen richt gaan de broers de woning in. Hierna arriveren verschillende agenten ter assistentie. Terwijl alle aanwezige agenten de procedures doornemen komen de broers één voor één naar buiten en willen wegllopen. De eerste man wordt door één van de agenten staande gehouden, om hem aan te houden. De agent wordt echter met één klap

bewusteloos geslagen. De man raakt hierna in een worsteling met enkele andere agenten, waarbij hij onder meer de wang van één van hen probeert uit te scheuren. Uiteindelijk weten de agenten hem toch te overmeesteren. De tweede man verzet zich eveneens zeer hevig tegen zijn aanhouding. Nadat ook zijn verzet gebroken is worden beide broers afgevoerd en voorgeleid.

Schade betrokken politieambtenaar

De brigadier hield aan het incident een gekneusde onderkaak en neus over. Verder was sprake van zwellingen en bloeduitstortingen op het linkeroog en diverse kneuzingen aan zowel linker- als rechterarm. De eerste dagen na het incident was sprake van pijn aan kaak en hoofd. Ook het feit dat de brigadier op het punt heeft gestaan gericht te schieten heeft een grote impact gehad.

De gevolgen van het incident voor het korps waren groot. Zo hebben verschillende agenten langdurig verzuimd, een deel van hen vanwege psychische klachten. Eén agent heeft oogletsel opgelopen, waar hij langdurig klachten van heeft ondervonden. Enkele agenten zijn overgeplaatst en hebben nu een niet-executieve functie.

Juridische afhandeling van het incident

Afhandeling:	Er is gevoegd in de strafzaak (naast geïnterviewde hebben nog 4 andere politieambtenaren gevoegd).
Tenlastelegging:	openlijke geweldpleging, zware mishandeling (art. 141, 302/304 W.v.Str.).
Eis OM/civiele vordering:	Precieze eis in strafzaak niet bekend. Civiele vordering geïnterviewde bedroeg €680,67 (1500 gulden), wegens immateriële schade.
Vonnis:	openlijke geweldpleging, zware mishandeling (art. 141, 302/304 W.v.Str.).
Straf:	Beide daders hebben twee maanden voorwaardelijke gevangenisstraf gekregen. De civiele vordering van de politieambtenaren is niet ontvankelijk verklaard. Het OM is niet in beroep gegaan. Er is overwogen een aparte civielrechtelijke procedure op te starten, maar uiteindelijk is hiervan afgezien.
Totale duur afhandeling:	19 maanden (tot de definitieve beslissing om geen civiele procedure op te starten en het daaropvolgende eindgesprek van juridische zaken met de slachtoffers).

Casus 8 Verzet bij aanhouding: dader neergeschoten

Korte beschrijving incident

Twee autodieven worden aangehouden en in verzekering gesteld. Een dag later worden zij echter heengezonden, wegens personeelsgebrek en cellentekort. De hoofdagent die de autodieven heeft opgepakt besluit samen met een collega opnieuw achter één van de dieven aan te gaan, aangezien er een goed vermoeden bestaat waar de dief zich ophoudt. Men treft de autodieft inderdaad aan op de verwachte locatie en wil hem aanhouden. De man verzet zich echter hevig tegen zijn aanhouding en er ontstaat een worsteling met de agenten. De collega van de hoofdagent wordt hierbij in het gezicht geslagen met een stuk gereedschap. De man probeert tevens het vuurwapen van beide agenten te pakken. Hij slaagt er uiteindelijk in de pepperspray van de hoofdagent te bemachtigen, gebruikt deze tegen beide agenten en rent weg. De collega van de hoofdagent wordt met de spray in het gezicht gespoten. De hoofdagent gaat achter de man aan en vindt hem onder een auto. De agent trekt zijn vuurwapen en richt het op de benen van de man. Onder bedreiging van het wapen komt de man onder de auto uit,

maar loopt vervolgens met de pepperspray op de agent af. De man spuit opnieuw met de spray, die in het gezicht van de hoofdagent terecht komt. Uit angst dat de man wederom het dienstpistool zal proberen af te pakken, schiet de agent op de benen van de autodief. De man wordt geraakt, maar weet toch weg te komen. Een ter assistentie gearriveerde collega volgt het bloedspoor en vindt de man liggend in een tuin, waarna hij wordt aangehouden.

Schade betrokken politieambtenaar

Door het gebruik van de pepperspray was sprake van ademhalingsproblemen en pijn aan de ogen. Dit was slechts van tijdelijke aard. De psychische impact van het incident was echter aanzienlijk.

Juridische afhandeling van het incident

Afhandeling:	Er is gevoegd in de strafzaak (ook de collega van geïnterviewde heeft gevoegd).
Tenlastelegging:	zware mishandeling, wederspanning (302/304, 181 W.v.Str.).
Eis OM/civiele vordering:	18 maanden gevangenisstraf waarvan 6 voorwaardelijk. De civiele vordering bedroeg €750 per agent.
Vonnis:	mishandeling, wederspanning (art. 300/304, 181 W.v.Str.).
Straf:	12 maanden gevangenisstraf waarvan 6 voorwaardelijk, proeftijd van 2 jaar. De civiele vordering is volledig toegewezen: €750.
Totale duur afhandeling:	7 maanden.

Casus 9 Verzet bij aanhouding: poging tot mishandeling

Korte beschrijving incident

Een hoofdagent en zijn collega krijgen een melding dat in een woning geschreeuw zou zijn gehoord. Het geschreeuw zou plots zijn opgehouden. Bij aankomst bij de woning blijkt het raam van de voordeur gebarsten. Achter het raam staat een oudere man. De man weigert de voordeur open te doen. De hoofdagent vraagt de man buiten te komen, waarna de man achterom komt gelopen. De man loopt met een kruk, naar later blijkt wegens een handicap aan de knie. Hij blijkt erg dronken. De man begint te schreeuwen, bedreigt de agenten verbaal en dreigt met de kruk te slaan. De agenten zeggen tegen de man hem te zullen aanhouden, wanneer hij niet onmiddellijk kalmeert. De man kalmeert echter niet en probeert de hoofdagent met de kruk te slaan. De collega van de hoofdagent weet maar net te verhinderen, dat de hoofdagent geraakt wordt. Hierop wordt de man aangehouden. De man verzet zich tegen zijn aanhouding en schreeuwt dat hij net geopereerd is aan zijn knie. Het kost de agenten moeite de man te boeien omdat men rekening probeert de houden met de knie en het feit dat de man 'op leeftijd' is. Tijdens de strubbelingen probeert de man beide agenten te bijten en het dienstwapen van de hoofdagent te grijpen. Omdat de man zich blijft verzetten moeten de agenten hem uiteindelijk naar de grond brengen. Hierbij raakt de dienstkleiding van beide agenten beschadigd. De man blijft de agenten verbaal bedreigen en wordt afgevoerd naar bureau.

Schade betrokken politieambtenaar

Er is weinig schade voor de betrokken politieambtenaar. Door het onhandig manoeuvreren is het uniform beschadigd en heeft de agent een kleine schaafwond op zijn been. De agent besluit geen aangifte te doen omdat hij niet onder de indruk is van de dreigementen en geen schade ondervindt van het incident.

Juridische afhandeling van het incident

Afhandeling:	Er heeft een strafzaak plaatsgevonden wegens bedreiging en het verzet bij aanhouding (poging mishandeling). Omdat geen aangifte is gedaan, is er echter geen dossier over de zaak bij de afdeling juridische zaken.
Tenlastelegging:	Onduidelijk, volgens geïnterviewde: poging zware mishandeling, bedreiging, belediging, wederspanningheid (art. 302/304/45, 285, 266/267, 180 W.v.Str.).
Eis OM/civiele vordering:	Onduidelijk, volgens geïnterviewde: voorwaardelijke straf en geldboete.
Vonnis:	Onduidelijk, volgens geïnterviewde: alleen verzet bij aanhouding (wederspanningheid).
Straf:	Voorwaardelijke straf en boete. De precieze hoogte van de straf is niet bekend bij de hoofdagent en de afdeling juridische zaken.
Totale duur afhandeling:	-

Casus 10 Inrijden op agent (II)*Korte beschrijving incident*

Een brigadier en een collega surveilleren bij een tippelzone. Er komt een melding dat iemand zou worden lastiggevallen door een automobilist. De agenten zien de auto in kwestie en verzoeken de bestuurder hem aan de kant te zetten. De brigadier wordt hierbij tegen zijn knie aangereden. De agenten geven hierop het bevel de motor onmiddellijk uit de zetten. De bestuurder wordt vervolgens verzocht een blaastest te ondergaan. Het apparaat blijkt echter niet goed te werken en moet na de eerste keer blazen gereset worden. Op dat moment start de bestuurder de auto en rijdt weg. De brigadier kan nog net op tijd omhoog springen, maar komt op de motorkap terecht. In een poging de sleutels uit het contact te halen raakt zijn collega klem tussen het stuur van de auto en wordt zo meegesleurd met de auto. De brigadier trekt zijn wapen, maar kan niet schieten omdat hij het gevaar loopt zijn collega te raken. Om het zicht van de bestuurder te belemmeren slaat hij daarom met de kolf op de voorruit. Wanneer de auto na enkele tientallen meters een scherpe bocht maakt wordt de brigadier van de motorkap geslingerd. Ook zijn collega raakt los van de auto. De auto ontkomt, veroorzaakt vervolgens meerdere aanrijdingen, maar wordt uiteindelijk tot stilstand gebracht. Onder hevig verzet worden de twee inzittende aangehouden en naar het bureau gebracht. Ook op het bureau houdt het geweld aan. Zo geeft de bestuurder van de auto een kopstoot aan een dienstdoende leidinggevende.

Schade betrokken politieambtenaar

De brigadier loopt diverse kneuzingen, schaafwonden en een wond aan zijn pink op. Tevens is een stuk van zijn voortand afgebroken. De agent heeft dagenlang last van spierpijn en stijfheid en enige slapeloosheid vanwege de pijn. Hierna was nog ruim een half jaar sprake van rugpijn. Door deze pijn was de brigadier gedwongen diverse nevenwerkzaamheden tijdelijk te staken, wat tot gederfde inkomsten leidde.

Juridische afhandeling van het incident

Afhandeling:	Er is gevoegd in de strafzaak tegen de bestuurder van de auto.
Tenlastelegging:	poging tot doodslag (art. 287/45 W.v.Str.).
Eis OM/civiele vordering:	18 maanden gevangenisstraf waarvan 6 voorwaardelijk, met een proeftijd van 2 jaar. Hiernaast een ontzegging van de bevoegdheid motorrijtuigen te besturen voor de duur van 2 jaar, waarvan 1 jaar voorwaardelijk en met een proeftijd van 2 jaar. De civiele vordering bedroeg €447,37 wegens materiële schade (dit betrof kosten voor spoedeisende hulp, tandarts, huisarts en apotheek) en €800 wegens immateriële schade. De Officier van Justitie heeft geconcludeerd tot niet-ontvankelijk verklaring van de benadeelde partij in de vordering van de materiële schade, omdat dit niet van eenvoudige aard zou zijn. Tevens is besloten de immateriële schade tot een bedrag van €400 toe te wijzen. Het overige deel werd eveneens niet ontvankelijk verklaard.
Vonnis:	poging zware mishandeling (art. 302/45 W.v.Str.).
Straf:	12 maanden gevangenisstraf met een proeftijd van 2 jaar. Tevens een ontzegging van de bevoegdheid motorrijtuigen te besturen voor de duur van 2 jaar, waarvan 1 jaar voorwaardelijk en met een proeftijd van 2 jaar. Gedeeltelijke toewijzing civiele vordering wegens immateriële schade: €400. Momenteel wordt nog overwogen om een aparte civiele procedure te voeren in verband met het niet toegewezen deel van de civiele vordering wegens immateriële schade.
Totale duur afhandeling:	Zaak loopt nog (het duurde ongeveer 10 maanden voordat de civiele vordering werd uitgekeerd).